

ELİM

Qüvvət elmdədir...

Nizami Gəncəvi

HAYKA

Орган Президиума Национальной академии наук Азербайджана

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

№ 15 (1412)

Cümə, 3 may 2024-cü il

Qəzet 1984-cü ildən nəşr olunur

Bakıda VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərası Dialoq Forumu keçirilir

Prezident İlham Əliyev Forumun açılış mərasimində iştirak edib

Mayın 1-də Bakı Konqres Mərkəzində "Sülh və qlobal təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərası Dialoq Forumunun açılış mərasimi keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Tədbirin moderatoru, ABŞ-ın Corc Meyson Universitetinin Sülh və Münaqişələrin Həlli üzrə Cimmi və Rozalin Karter Məktəbinin dekani, professor Alpaslan Özerdem tədbirin əhəmiyyətinə diqqət çəkib: "Bakıda toplaşdığımız zaman biz sərhədləri aşan, məfkuraləri keçən dərin çağırışlarla və fürsətlərlə səciyyələnən qlobal durumun şəhidliyik. Bəşəriyyət iqlim dəyişmələri, pandemiya, terrorçuluq, kiber təhlükələr və geosiyasi gərginlik kimi mürəkkəb məsələlərlə üzleşir. Əlbəttə ki, biz münaqişələri həll etməli və sülhü qurmalıyıq. 2011-ci ildə başladığıdan sonra məhz "Bakı Prosesi" bu məqsədi vacib tutur. Bu gün "Sülh və qlobal təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda Forumda əməkdaşlıq formalarını, rəhbərlik üsullarını müzakirə edəcəyik".

Tədbirdə qısa videoçarx nümayiş etdirilib. Videoçarxda "Bakı Prosesi"ndən və Azərbaycanın mədəniyyətlərərası dialoqa töhfələrindən bəhs olunub: "2024-cü ildə dünyamız daha çox əlaqəli görünür, lakin heç vaxt olmadığı qədər parçalanmış qalır. Bütün çağırışlar qarşısında bizim bir araya gəlmək, parçalanmanı dəf etmək və daha parlaq ümumi gələcəyə doğru yol açmaq üçün nadir fürsətimiz var. Bu, "Bakı Prosesi"nin özəyidir. Bakıya, Azərbaycana xoş gəlmisiniz. Burada Şərq ilə Qərb, ənənə ilə müasirlik qovuşur".

Bildirilib ki, "Sülh və qlobal təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərası Dialoq Forumu "Bakı Prosesi"nin hissesi olaraq mədəniyyətlərərası dialoqu qlobal şə-

kildə təşviq edir. Forum fərqli etnik, mədəni, dini və dil mənşəyi olan insanları bir araya gətirir, qarşılıqlı anlaşmaya doğru açıq və hörmətçil mübadilə üçün platforma yaradır.

Qeyd edilib ki, Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2008-ci ildə başlanmış, aparıcı beynəlxalq təşkilatların dəstəklədiyi "Bakı Prosesi" 250-dən artıq tədbirdə 180 ölkədən olan 10 mindən artıq iştirakçını salamlamış, bölgədə yeni mədəniyyətlərərası təşəbbüsləri ilhamlandırmışdır.

Dövlətimizin başçısı Forumun açılış mərasimində nitq söyləyib. Forumu mədəniyyətlərərası dialoq məsələlərinin müzakirə olunduğu çox mühüm beynəlxalq platforma kimi qiymətləndirib: "Gündəlik həqiqətdən genişdir - mədəniyyətlərərası dialoq, müxtəliflik, iqlim dəyişmələri, miqrasiya, sülh və təhlükəsizlik, postmünaqişə vəziyyəti, turizm, süni zəka. Mən məsuldar müzakirələr arzu edirəm. Əminəm ki, hörmətli nümayəndələrdən ibarət auditoriya öz töhfəsini verəcək, ideyalar və yeni yanaşmalar formalaşacaq ki, qlobal gündəlikdə olan məsələlərə ən tətbiq edilərsən həll variantları tapılsın".

Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, müzakirə olunacaq məsələlərdən biri də çoxtərəflilikdir və Azərbaycan bu məsələdə öz təcrübəsini göstərib: "Biz qəti şəkildə çoxtərəfliliyə sadıq. Biz çoxtərəflilik dəyərlərini 120 ölkənin üzv olduğu Qoşulmama Hərəkatında 2019-cu ildən bu ilin əvvəlinə qədər təşviq etmişik. O, BMT-dən sonra ikinci ən böyük təşkilatdır və həmçinin bununla bağlı yekdil qərarımız oldu, sədrliyimiz yekdil qərarla əlavə bir il də artırıldı. Təbii ki, Qoşulmama Hərəkatının vacib təməl dəyərləri məhz suverenlik, ölkələrin ərazi bütövlüyü, daxili işlərə qarışmamaqdır. Biz həmin Hərəkatın təsisatlanması seqmentinin gücləndirilməsinə çalışdıq və bununla bağlı daxildə şəbəkə yaratdıq, qadınların və gənclərin təşkilatlarını təsis etdik. Bütün bunlar məhz Azərbaycan tərəfindən yara-

dılıb. Əminəm ki, Qoşulmama Hərəkatının təsisatlanması istiqamətində inkişafı gələcəkdə də davam edəcək".

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın COP29-a yekdil qərarla ev sahibliyi edən ölkə seçildiyini xatırladı, bu istiqamətdə səylərimizin körpülərin salınmasına yönələcəyini vurğulayıb. İqlim dəyişmələrinə gəldikdə Azərbaycanın göstəricilərinin nümunəvi hesab oluna biləcəyini qeyd edib.

Prezident İlham Əliyev Ermənistanla münaqişədən sonrakı vəziyyətlə bağlı olan məsələlərə də toxunub: "Ötən ilin sentyabr ayında biz ərazi bütövlüyümüzü, suverenliyimizi tam bərpa edəndən sonra Ermənistanın dırnaqarası qərarlarını tərəfindən siyasi hücumlara məruz qaldıq. Buna baxmayaraq, biz yenə sülh təklif etdik. İndi iş biz, əslində, müsbət tendensiyaya və sülhə doğru gedirik, sərhədlərin delimitasiyası başlayıb. Nəinki delimitasiyası, hətta demarkasiyası başlayıb. Mən burada çıxış etdiyim zaman bu iş gedir. Buna iki ölkə tərəfindən hər hansı bir vasitəçi olmadan nail olunub. Bu, bir daha onu göstərir ki, bizə vasitəçi lazım deyil. Xüsusən də o insanlar ki, məhz öz məqsədlərini güdürlər və yardım etmək istəmir. Onlar bizim bölgəyə öz fərdi, siyasi və iqtisadi maraqları naminə müdaxilə etmək istəyirlər. Onlar həmin əlavə yenicən odun atmaq istəyirlər. Biz Cənubi Qafqazda buna icazə verməyəcəyik, imkan verməyəcəyik. Otuzillik toqquşmadan sonra Ermənistan da aydın şəkildə anlayır ki, biz Cənubi Qafqazda sülh istəyirik və sülh bu bölgədə yalnız Azərbaycanla Ermənistan arasında normallaşma vasitəsilə həll oluna bilər".

Sonra moderator Alpaslan Özerdem Prezident İlham Əliyevə Forum üçün aydın təlimatlar verdiyinə görə minnətdarlığını bildirib.

Dünyada baş verən gərgin proseslər fonunda "Sülh və qlobal təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərası Dia-

loq Forumunun əhəmiyyətini xüsusi vurğulayan BMT Sivilizasiyalar Alyansının Ali nümayəndəsi Migel Anxel Moratinos bildirib ki, dialoq sülhə aparan yoldur və biz parçalanmış keçmişdən ümumi ortaq gələcəyimizə addımlayacağıq.

Daha sonra çıxış edən ICESCO-nun Baş direktoru Salim bin Məhəmməd Əl-Malik Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2008-ci ildə irəli sürülmüş mədəniyyətlərərası dialoqa dair "Bakı Prosesi"nin iqtisadiyyat, elm, iqlim sahələri kimi qlobal çağırışların səsləndiyi mühüm platforma olduğunu qeyd edib.

VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərası Dialoq Forumunun münaqişələrin həlli və qlobal böhrandan çıxış istiqamətində əhəmiyyətini vurğulayan UNESCO Baş direktorunun sosial və humanitar elmlər üzrə müavini xanım Qabriela Ramos mədəniyyət sahəsi ilə bağlı əməkdaşlıq məsələlərinə toxunub.

Tədbirdə bəşəriyyəti narahat edən qlobal çağırışların diqqət mərkəzinə çevrildiyi Forum çərçivəsində aparılan müzakirələrin rolundan danışan BMT-nin Turizm Təşkilatının İcraçı direktoru Zoritsa Uroşević Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi qlobal tədbirlərin turizm və miqrasiya sahəsində də mövcud problemlərin həllində əhəmiyyətini vurğulayıb.

Açılış mərasimindən sonra Forum işini plenar və panel sessiyalarla davam etdirib.

Qeyd edək ki, Forum Azərbaycan hökumətinin təşkilatçılığı, UNESCO-nun, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının, Dünya Turizm Təşkilatı və ICESCO-nun tərəfdaşlığı ilə keçirilir. Tədbirdə 100-dən çox ölkəni təmsil edən 700 mütəbər qonaq iştirak edir.

Yüksək səviyyəli dövlət xadimləri, parlament rəhbərləri, dini liderlər, alimlər, jurnalistlər və müxtəlif etnik və mədəni qrupa daxil olan şəxslərdən ibarət iştirakçılar mənalı dialoq vasitəsilə sülh və qlobal təhlükəsizliyə doğru irəliləyişə nail olmaq üçün bir araya gəliblər.

AMEA-da Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 101-ci ildönümünə həsr olunmuş futbol çempionatı

Aprelin 29-da AMEA-nın Azad Həmkarlar İttifaqının (AHI) və Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının (AHİK) sədrinin təşkilatlığı ilə keçirilən Akademiya əməkdaşlarının futbol çempionatının açılışı olub.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 101 illiyinə həsr edilən çempionatın açılış mərasimində AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Azərbaycan Həmkarlar İttifaqı Konfederasiyası (AHİK) sədrinin müavini Cavanşir Alxasov, AMEA AHI-nin sədri siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Sənən Həsənov, Akademiyanın elmi müəssisə və təşkilatlarının Həmkarlar Təşkilatlarının sədrleri və gənc alimlər iştirak ediblər.

Akademiya Şəhərciyində yerləşən stadionda baş tutan açılış mərasimində çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli uzun illərdir Ulu Öndərin doğum günü ərəfəsində keçirilən və ənənəvi hal almış futbol çempionatının AMEA əməkdaşlarının Ümummilli Liderə böyük ehtiramının ifadəsi olduğunu söyləyib. Qeyd edib ki, futbol çempionatı idman yarışısı olsa da, həm də yeni nəslin, gənclərimizin müstəqil dövlətçilik və azərbaycançılıq ruhunda formalaşmasına hesablanıb.

Bu gün Azərbaycan dövlətinin Ulu Öndərin ideyalarının həyata keçirilməsində qürurla addımladığını deyən akademik İsa Həbibbəyli çoxəsrlik tarixə malik olan ölkəmizin Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında özünün ən parlaq dövrünü və şanlı səhifələrini yaşadığını söyləyib. Bildirib ki, Ali Baş Komandanın və ordumuzun "Demir yumruğu" ilə 44 günlük Vətən

müharibəsində qazanılmış parlaq Qələbə, bir gündən də az davam edən uğurlu antiterror tədbirləri ilə dövlət suverenliyimizin tam bərpa edilməsi, Xankəndi və digər işğaldan azad edilmiş ərazilərdə Dövlət Bayrağımızın ucaldılması, Xankəndidə keçilən tarixi parad, Qazaxın dörd kəndinin azad edilməsi, Rusiya sülhməramlılarının xoşməramlı şəkildə ölkəmizdən çıxması müasir tariximizin birbaşa Prezident İlham Əliyevin adı ilə bağlı olan ən mühüm nailiyyətlərdir.

"Bütün bunlar Heydər Əliyev və İlham Əliyev epoxasının qızıl hərflərlə yazılmış tarixi hadisələridir", - deyən akademik İsa Həbibbəyli qeyd edib ki, bu tarixi hadisələr bizi idman yarışlarının böyük ruh yüksəkliyi ilə keçirməyə səsləyir.

Futbolun böyük bir mədəniyyət olduğunu deyən və bu sahə ilə maraqlananların dünyagörüşünə müsbət təsir etdiyini vurğulayan akademik İsa Həbibbəyli çempionatda iştirak edən komandalara uğurlar arzulayaraq turniri açıq elan edib.

Sonra çıxış edən Azərbaycan Həmkarlar İttifaqı Konfederasiyası (AHİK) sədrinin müavini Cavanşir Alxasov iştirakçıları Konfederasiyanın prezidenti Səttar Möhbəliyev adından salamlayıb. AMEA-nın Azərbaycan Həmkarlar İttifaqı Konfederasiyası ilə sıx əməkdaşlıq etdiyini deyən Cavanşir Alxasov göstərilən münasibətə görə akademik İsa Həbibbəyliyə minnətdarlığını bildirib.

Azərbaycanın Prezident İlham Əliyevin liderliyində Zəfər günlərini yaşadığını vurğulayan AHİK sədrinin müavini bildirib ki, bu tarixi anlara şahid olan hər bir vətəndaşımız xoşbəxtdir və qalib xalqın nümayəndəsi kimi dövlətimizin başçısı ilə fəxr edirlər.

AMEA-nın Azad Həmkarlar İttifaqının sədri siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Sənən Həsənov isə çıxışında daim AHI-nin fəaliyyətinə göstərdiyi dəstəyə və diqqətə görə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyliyə minnətdarlığını ifadə edib. Futbolun, bütövlükdə idmanın hər kəsi mübarizəyə, əzmə, qələbəyə səslədiyini deyən Sənən Həsənov xalqımıza yeni-yeni zəfərlər arzulayıb.

Çıxışlardan sonra futbol çempionatına start verilib.

AMEA Direktorlar Şurasının növbəti iclası

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Direktorlar Şurasının növbəti iclası keçirilib.

İclasda AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, AMEA Rəyasət Heyətinin üzvləri, Rəyasət Heyəti aparatının şöbə müdirləri, vitse-prezidentləri xidmətinin elmi katibləri, elmi müəssisə və təşkilatların direktorları, elmi katibləri və aidiyyəti şəxslər iştirak ediblər.

Tədbiri giriş nitqi ilə açan akademik İsa Həbibbəyli Akademiyada idarəetmənin yüksək səviyyədə təşkilində və elmi müəssisələr üçün aktual olan məsələlərin geniş müzakirəsində Direktorlar Şurasının iclasının xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirib.

AMEA-da "Elektron sənəd dövriyyəsinin təşkili haqqında" çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli ilk dəfə olaraq

yaradılan bu sahənin inkişaf etdirilməsinə Rəyasət Heyəti aparatından başlanıldığını və artıq texniki infrastrukturun yeniləndiyini diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, aparatın zəruri strukturlarına ən son nəsillə məsəüstü kompüterlər və noutbuklar, "Cisco" şəbəkə avadanlıqları alınıb, binanın optik kəbelləri yenilənib və növbəti aylarda Rəyasət Heyətinin aparatı respublikanın elektron sənəd dövriyyəsinə qoşulacaqdır.

Akademik İsa Həbibbəyli elektron sənəd dövriyyəsinin təşkilinin AMEA-da həyata keçirilən elektron hərəkatın bir hissəsi olduğunu və bu sistemin tezliklə Akademiyanın bütün elmi müəssisə və təşkilatlarında da qurulacağını söyləyib.

Bundan əlavə, AMEA-nın elmi jurnallarının Türkiyənin Elmi və Texnoloji Tədqiqat Şurasının (TÜBİTAK) Milli

Akademik Şəbəkə və İnformasiya Mərkəzinin (ULAKBİM) Dərgi Park elektron baza reyestrinə daxil edilməsi ilə bağlı işlərin davam etdirildiyini, ULAKBİM-in tələblərinə cavab verən Akademiyanın 17 nəşrinin əməkdaşları üçün seminarların keçirildiyini və artıq AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun "Müqayisəli ədəbiyyatşünaslıq" jurnalının Dərgi Park elektron reyestrinə daxil olduğunu vurğulayıb.

Eyni zamanda, Akademiyanın elmi jurnallarının dünyanın nüfuzlu elmi bazalarına daxil edilməsi, alimlərimizin istinad göstəricilərinin yüksəldilməsi, akademik sosial şəbəkələrdən istifadənin genişləndirilməsi, "Vikipediya"da Azərbaycanın mövqeyinin gücləndirilməsi, həmçinin Mərkəzi Elmi Kitabxanada elektron kitabxananın

yaradılması və elektron arxivin qurulması və digər bir çox istiqamətdə yeniləşən Akademiyada elektron hərəkatın davam etdirildiyini və bu işlərin dərinləşməkdə olduğunu bildirib.

Daha sonra AMEA Rəyasət Heyəti aparatının Sənədlərlə iş və protokol şöbəsinin müdiri filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Əsmər Əliyeva AMEA Rəyasət Heyəti aparatında və elmi müəssisələrdə sənəd dövriyyəsinin vəziyyəti haqqında məlumat verib. Ə.Əliyeva qeyd edib ki, rəhbərlik etdiyi şöbə il ərzində daxil olmuş məktub və sənədlərin icrasını həyata keçirib, sənəd dövriyyəsi ilə bağlı mövcud qanunvericiliyi və tələbləri elmi müəssisə və təşkilatlara çatdırıb.

Şöbə müdiri 2024-cü ilin ilk dörd ayı ərzində Akademiyaya 605-i sənəd, 68-i vətəndaş müraciəti olmaqla ümu-

millikdə 673 sənədin daxil olduğunu deyib və onların cavablandırılmasını qənaətbəxş qiymətləndirib.

Məruzəçi, həmçinin 2024-cü il ərzində AMEA-nın vitse-prezidentlərinin xidmətinə, Rəyasət Heyəti aparatının şöbələrinə, AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarına, regional bölmələrinə və regional elmi mərkəzlərinə daxil olmuş sənədlərin statistikasını və icra vəziyyətini diqqətə çatdırıb.

Məruzə ətrafında çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli sənəd dövriyyəsi ilə bağlı statistikanın ilk dəfə təqdim edildiyini, daxil olmuş sənədlərin qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq vaxtında cavablandırılmasının vacibliyini bildirib və bu fəaliyyətin kargüzarlıq və idarəçilik mədəniyyətinin tərkib hissəsi olduğunu vurğulayıb.

İclasda həmçinin AMEA Rəyasət Heyəti aparatının İnsan resursları şöbəsinin müdiri filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aynur Mahmud AMEA-da işə davamiyyətin və məzuniyyətlərin cari vəziyyəti haqqında məlumatı təqdim edib, həlli vacib olan məsələləri diqqətə çatdırıb.

Müzakirələrdə AMEA-nın birinci vitse-prezidenti v.i.e. akademik Arif Həşimov, AMEA-nın vitse-prezidentləri akademiklər İradə Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, AMEA Rəyasət Heyəti aparatının Elmi irs şöbəsinin müdiri tarix elmləri doktoru Zəmirə Hacıyeva, Mərkəzi Elmi Kitabxananın direktoru texnika üzrə fəlsəfə doktoru Hüseyn Hüseynov və başqaları çıxış edərək təkliflərini bildirdilər.

Akademik İsa Həbibbəyli Nadir ağaclar parkına baxış keçirib

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Akademiyaya şəhərciyə ərazisində salınmış Nadir ağaclar parkına baxış keçirib.

Tədbir ölkə başçısının 25 dekabr 2023-cü il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasında elan edilmiş "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində baş tutub.

Mərasimdə, həmçinin Azərbaycan Həmkarlar İttifaqı Konfederasiyası sədrinin müavini Cavanşir Alxasov, AMEA-nın Azad Həmkarlar İttifaqının sədri siyasi elmlər üzrə fəlsəfə dok-

toru Sənən Həsənov, eləcə də AMEA Rəyasət Heyəti aparatının məsul əməkdaşları iştirak ediblər.

Akademik İsa Həbibbəyli Nadir ağaclar parkında ölkəmizin iqlim şəraitinə uyğun ekilməmiş ağaclarla mütəmadi aqrotexniki qulluğun göstərilməsi ilə bağlı öz tapşırıqlarını verib.

Qeyd edək ki, "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində salınmış Nadir ağaclar parkının yaradılmasında məqsəd ölkəmizdə ekologiyanın qorunması, təbiətə qayğı hissinin təbliği və ətraf mühitin sağlamlaşdırılmasıdır.

Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 101-ci ildönümü münasibətilə elmi konfrans

AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 101-ci ildönümü və "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" münasibətilə "Klassik divan ədəbiyyatında bitki obrazı" mövzusunda respublika elmi-praktiki konfransı keçirilib.

Tədbir institutun Türk dünyası əlyazmalarının tədqiqi və Türkdillli əlyazmaların tədqiqi şöbələrinin birgə təşkilatçılığı ilə baş tutub.

Konfransdan öncə Əlyazmalar İnstitutunun Ekspozisiya zalında Əlyazmaların elmi ekspozisiyası və təqdimi şöbəsinin hazırladığı "Əlyazmalarda təbiət motivləri və nəbati elementlər" adlı sərği nümayiş olunub. Sərğidə qonaqlar dahi Nizaminin poemalarına çəkilmiş illüstrasiyalardan ibarət miniatürlərlə, Xurşidbanu Natəvanın "Gül dəftəri" illüstrasiyalı şeirlər albomu, ona məxsus "Quran"dan nümunələrlə, Mir Möhsün Nəvvabın "Bəhrüz-hüzən", XIX əsrə aid "Kəllilə və Dimnə" adlı illüstrasiyalarla, Firdovsinin "Şahnamə" əsə-

ri, o cümlədən, Fəxrəddin Əlinin Füzuli əsərlərinə çəkilmiş təbiət motivli nəbati elementlərlə zəngin müasir miniatür nümunələri və bir sıra qiymətli əlyazma nüsxələri ilə tanış olublar. Ekspozisiya zalında, həmçinin AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun əməkdaşlarının əl işlərindən ibarət çiçək konseptsiyalı təbii-sənət sərğisi də nümayiş olunub.

Sərğilə tanışlıqdan sonra konfrans öz işinə başlayıb.

Plenar iclası açılış nitqi ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti akademik İsa Həbibbəyli açılış və Azərbaycan elminin ən parlaq simalarından olan, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 101 illik yubileyinə və "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"ne həsr olunmuş bugünkü konfransın orijinallığı və aktuallığı ilə seçilən mühüm bir mövzuya aid olduğunu bildirib. AMEA prezidenti akademik Zərifə Əliyevanın hər zaman öz zəngin dünyagörüşü və baxışı ilə fərqlənərək Azərbaycanda qadın ziyalıların aparıcı qüvvəsi olduğunu, əsərlərinin bir çox xari-

ci dillərə tərcümə olunaraq yeni oftalmoloq alimlərin yetişməsinə töhfə verdiyini vurğulayıb və konfransın işinə uğurlar arzulayıb.

AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun direktoru akademik Teymur Kərimli konfransın ölkə başçısının "Azərbaycan Respublikasında 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi haqqında" Sərəncamına əsasən keçirildiyini qeyd edib. O, sırası həkimlikdən akademik zirvəsinə ucalan Zərifə xanım Əliyevanın zəngin mənəviyyəyə sahib əsl ziyalı kimi mənalı ömür yolu keçdiyini, ehatəli elmi fəaliyyəti ilə ölkəmizdə tibb sahəsinin inkişafına əhəmiyyətli töhfələr verdiyini qeyd edib, onun elmi araşdırmalarının, alim kimi qazandığı böyük uğurların Azərbaycanın tibb elmi tarixində xüsusi yer tutduğunu vurğulayıb. Bildirib ki, Zərifə Əliyeva haqqında söhbət düşəndə gözümüz önündə əsl Azərbaycan qadını, vəfali ömür-gün yoldaşı, fədakar ana obrazı canlanır.

Plenar iclas məruzələrin dinlənilməsi ilə öz işinə davam edib. Azərbaycan Respublikasının

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova, AMEA-nın vitse-prezidenti akademik İradə Hüseynova, Azərbaycan Dövlət Tibb Universiteti Oftalmologiya kafedrasının müdiri tibb elmləri doktoru, professor Paşa Qəlbınur, millət vəkili, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Mələhət İbrahimqızı, millət vəkili, fizika-riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru Fatma Yıldırım və AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun Türk dünyası əlyazmalarının tədqiqi şöbəsinin müdiri filologiya elmləri doktoru, dosent Aygül Hacıyeva çıxışlarında Zərifə xanım Əliyevanın mənalı və zəngin həyat yolundan nümunələr gətirərək, onun Azərbaycan cəmiyyətinə verdiyi töhfələrdən söz açıb, alimin ictimai fəaliyyətinin Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən bu gün daha geniş miqyasda şərəflə, məsuliyyətlə davam etdirildiyini vurğulayıblar.

Konfrans məruzə ətrafında çıxışlarla öz işinə davam edib.

Yaşıl dünyamız gözlərə nur verən elmin işığında

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Qadınlar Şurasının və Elm və Təhsil Nazirliyinin Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun birgə təşkilatçılığı ilə institutun akt zalında görkəmli oftalmoloq alim akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 101 illiyinə və "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"ne həsr edilmiş "Yaşıl dünyamız gözlərə nur verən elmin işığında" mövzusunda elmi konfrans keçirilib.

Tədbirdə giriş nitqi ilə çıxış edən AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli 2023-cü ildə akademik Zərifə xanım Əliyevanın 100 illik yubileyi münasibətilə AMEA Rəyasət Heyətinin, Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin və Səhiyyə Nazirliyinin birgə təşkilatçılığı və ölkə ictimaiyyətinin iştirakı ilə görkəmli oftalmoloq alimə həsr olunmuş silsilə konfransların keçirildiyini, nəşrlərin ərəşəyə gətirildiyini söyləyib. Qeyd edib ki, həmin tədbirlər və monoqrafik tədqiqatlarla akademik Zərifə Əliyevanın misilsiz xidmətləri Azərbaycan cəmiyyətinə və dünya oftalmologiyaya elmi ictimaiyyətinə yenidən tanıdılıb. Həmçinin AMEA-nın "Tədbirlər planı"na əsasən, Mərkəzi Elmi Kitabxana tərəfindən akademik Zərifə Əliyevanın bibliografiyası hazırlanıb, Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin "Həyat elmləri və biotibb" jurnalının akademik Zərifə Əliyevaya həsr edilmiş xüsusi buraxılışı dərc olunub.

Akademik İsa Həbibbəyli Zərifə xanım Əliyevanın 100 illik yubiley tədbirlərində akademik A.Qarayev adına Fiziologiya İnstitutunun xüsusi fəallığı

ilə seçildiyini, görkəmli oftalmoloq alimin yaratdığı və rəhbərlik etdiyi laboratoriyaların yerləşdiyi institutun onun qarşısında öz mənəvi borcunu ödədiyini bildirib. Həmçinin Akademiyanın Humanitar və İctimai Elmlər bölmələrinin müəssisələrində də görkəmli alimə həsr edilmiş tədbirlərin keçirildiyini vurğulayıb.

AMEA rəhbəri Zərifə xanım Əliyevanın elmi və ictimai fəaliyyəti ilə yanaşı, Ulu Öndər Heydər Əliyevin vəfali və sədaqətli ömür-gün yoldaşı kimi daim onun yanında olduğunu, Azərbaycan xalqına XXI əsrin dünya liderlərindən biri olan, xalqımıza misilsiz qələbələr qazandırmış və ərəzi bütövlüyümüzü tam bərpa etmiş Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevi bəxş etdiyini söyləyib. AMEA prezidenti 2024-cü ilin noyabr ayında Bakıda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası COP29-un dövlətimizin və onun liderinin dünyadakı nüfuzunun bariz göstəricisi olduğunu deyib və bu uğurun təməlinə Prezident İlham Əliyev kimi Lider yetişdirmiş həm Ulu Öndərin, həm də Zərifə xanımın müdrikliliyinin dayandığını vurğulayıb.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, Zərifə xanım görmə qabiliyyətinin bərpası ilə bağlı mühüm tədqiqatlar aparıb, Azərbaycan xalqının gözüne işıq olub və onun tədqiqatları ölkə başçısı tərəfindən ölkəmizdə elan edilmiş "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"ne, yaşıl dünyamıza tam uyğundur.

AMEA-nın vitse-prezidenti, AR ETN Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun baş direktoru

akademik İradə Hüseynova isə çıxışında bildirib ki, bugünkü tədbir iki mühüm hadisəyə - ölkə başçısının Sərəncamı ilə elan olunmuş "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"ne və böyük şəxsiyyət, xalqımıza və dünya oftalmologiyaya elminə əvəzolunmaz töhfələri ilə adını XX əsr Azərbaycan tarixinə qızıl hərf-lərlə yazmış görkəmli alim, Əməkdar elm xadimi akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 101 illiyinə həsr edilib.

Natiq qeyd edib ki, Əməkdar həkim, professor Əziz Əliyevin ailəsində dünyaya göz açmış akademik Zərifə Əliyeva Ulu Öndər Heydər Əliyevin ömür-gün yoldaşı və mübariz silahdaşı, Azərbaycan Respublikasının hər qarış torpağının tam suverenliyinə nail olmuş Müzəffər Ali Baş Komandan, cənab Prezident İlham Əliyevin şəxsiyyət kimi təşəkkülündə həlledici rol oynamış ana, Azərbaycanda oftalmologiya elminin əsasını qoymuş elm korifeyi və mərhəmətli həkim, əməlləri insan adına şərəf gətirən parlaq şəxsiyyətdir.

Zərifə xanımın ətraf mühitə, yaşıl dünyaya münasibəti ilə bağlı bəzi məqamlara diqqət çəkən akademik İradə Hüseynova alimin Ulu Öndərin Azərbaycana ilk dəfə hakimiyyətə gəldiyi andan başladığı ekoloji siyasətini ürəkdən dəstəklədiyini, yeni yaşillıq sahələrinin, park və meşə zolaqlarının salınması və sahələrinin genişləndirilməsinin vacibliyi ilə bağlı təbliğat apardığını, bu istiqamətdə müvafiq işlərin həyata keçirilməsində şəxsən fəallıq göstərdiyini söyləyib.

"Ümumiyyətlə, Zərifə xanım göz xəstəliklərinin profilaktikası, görmə orqanına ekoloji amillərin təsiri məsələlə-

rinə böyük diqqət göstərirdi. O bildirdi ki, insanın sağlamlığı onu ehatə edən mühitə sıx bağlıdır, bir sıra hallarda ekologiyanın sağlamlaşdırılması xəstəliklərin qarşısının alınmasında mühüm, hətta həlledici rol oynayır. Zərifə xanım sənaye müəssisələrinin zərərli tullantılarının, kənd təsərrüfatı istehsalında pestisidlərin istifadəsinin azaldılması, zavod və fabriklərin ətrafında yaşillıq massivlərin salınması üzrə verdiyi tövsiyələrin reallaşdırılmasında israr edir, özü də ömür-gün yoldaşı ilə birgə ağacəkmə kampaniyalarına həvəslə qoşulmaqla insanlara nümunə olurdu", - deyə akademik İradə Hüseynova vurğulayıb.

Akademik bildirib ki, Zərifə xanımın insanların qəlbində və ölkənin tarixində, elm, təhsil və səhiyyəsinə dərin iz qoymuş şərəfli fəaliyyəti bu gün birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən uğurla davam etdirilir, biomüxtəlifliyin mühafizəsi, onun təşəbbüsü ilə başlanan "Hərəyə bir ağac ekək" kampaniyası, eləcə də İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyi münasibətilə 1 gündə 650 min ağacın əkilməsi, nadir və itmək təhlükəsində olan heyvan və bitki növlərinin bərpası istiqamətində görülən misilsiz işlər ölkəmizdə və dünyada da rəğbətlə qarşılanıb.

AMEA-nın vitse-prezidenti v.i.e. akademik Gövhər Baxşəliyeva isə qeyd edib ki, Zərifə xanım ideal ömür-gün yoldaşı, ana olmuş, öz peşəkar elmi və həkimlik fəaliyyəti ilə bir çox həmyerlimizin gözlərinə nur vermişdir. Qeyd edib ki, Ulu Öndər daim Zərifə xanımın fəaliyyətini dəstəkləmiş, yüksəkixtisaslı oftalmoloq alim kimi yetişməsində ona dayaq olmuşdur.

AMEA Qadınlar Şurasının sədri fəlsəfə elmləri doktoru, professor Rəna Mirzəzadə isə bildirib ki, Zərifə xanım böyük alim, sadə, təvazökar insan olub, Əməkdar həkim, professor Əziz Əliyevin qızı, Ulu Öndər Heydər Əliyevin ömür-gün yoldaşı, Prezident İlham Əliyevin anası olmaqla onun taleyinə 3 böyük seçilmiş dövlət xadimi yazılıb. Qeyd edib ki, insanların gözlərinə nur, şəfa bəxş etmiş Zərifə xanım elmi fəaliyyəti, həyat yoldaşı və analıq missiyası ilə hər bir Azərbaycan qadınına nümunədir.

Giriş nitqlərindən sonra akademik Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş film nümayiş etdirilib.

Tədbirdə, həmçinin AR ETN akademik Abdulla Qarayev adına Fiziologiya İnstitutunun baş direktoru biologiya elmləri doktoru, professor Ulduz Həşimovanın "Akademik Zərifə xanım Əliyevanın ideyaları müasir dünyanın çağırışları prizmasından", AR ETN Botanika İnstitutunun baş direktoru biologiya elmləri doktoru, professor Səyyarə İbadullayevanın "Yaşıl şəhərlər və insan sağlamlığı", AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Füzulişünaslıq sektorunun müdiri filologiya elmləri doktoru, dosent Ataəmi Mirzəyevin "Klassik ədəbiyyatda bahariyyələr", YAP Veteranlar Şurasının üzvü, AMEA-nın Qadınlar Şurası İdarə heyətinin üzvü, həkim-ictimaiyyətçi Zərifə Quliyevanın "Akademik Zərifə Əliyeva xatirələrində: təbiətə həssas münasibət", AMEA Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun elmi işçisi Vüsalə Gülmalıyevanın "Akademik Zərifə Əliyeva: insanların sağlamlığı keşiyində durmaq vətəndaşlıq missiyası kimi", AMEA Folklor İnstitutunun Qadın təşkilatının sədri filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aynur İbrahimovanın "Türk düşüncəsi və ekofolklor" və AR ETN Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun aparıcı elmi işçisi biologiya üzrə fəlsəfə doktoru Səmrə Mirzəyevanın "Gənclər elmin inkişafı və "yaşıl artım" siyasəti missiyasının daşıyıcılarıdır" mövzusunda məruzələri dinlənilib.

Konfransdan sonra görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın Fəxri xiyabandakı məzarı ziyarət olunub.

Məhəmməd Füzuli və Sultan Baho: Azərbaycan və Pakistan ədəbiyyatındakı ədəbi əlaqələr

AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda "Məhəmməd Füzuli və Sultan Baho: Azərbaycan və Pakistan ədəbiyyatındakı ədəbi əlaqələr" mövzusunda elmi konfrans keçirilib.

Tədbiri AMEA-nın prezidenti, Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru akademik İsa Həbibbəyli açaraq Azərbaycanla Pakistan arasındakı dostluq münasibətlərindən, elmi əlaqələrin tarixindən və bu gündən söz açıb. O, Azərbaycan klassiklərinin həyat və yaradıcılığının bu gün Pakistanda dərinlən öyrənilməsi və sözügedən istiqamətdə mühüm işlərin görüldüyünü diqqətə çatdırıb.

"Nizami Gəncəvi irsinin tədqiqatçısı, Pakistan İslam Respublikasının Lahor Dövlət Kolleci Universitetinin Urdu dili və ədəbiyyatı bölməsinin dosenti doktor Safeer Hydar hazırda Nizami Gəncəvi haqqında və Azərbaycana sə-

fəri ilə bağlı kitab hazırlayır. XX əsrin ortalarına qədər Nizami Gəncəvi Avropada və Şərqi ölkələrində fars şairi kimi tanınırdı. Sevindirici haldır ki, son illərdə Nizami Gəncəvinin həm Pakistanda, həm də Avropada Azərbaycan şairi olması etiraf edilir", - deyir akademik İsa Həbibbəyli vurğulayıb.

Akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Məhəmməd Füzulinin anadan olmasının 530 illiyinin qeyd edilməsi haqqında Sərəncamına uyğun olaraq Akademiyada da müxtəlif ölkə nümayəndələrinin iştirakı ilə böyük ədəbi həsr olunmuş silsilə tədbirlərin keçirildiyini diqqətə çatdırıb.

AMEA prezidenti XVII əsrdə yaşamış sufi şair, İslam alimi Sultan Bahunun ədəbi-fəlsəfi görüşlərinin, mistik fikirlərinin Məhəmməd Füzuli yaradıcılığı ilə səsleşən məqamlarının olduğunu da qeyd edib. Konfransda hər iki gör-

kəmli şəxsiyyətin xidmətlərinin müqayisəli şəkildə ilk dəfə Azərbaycan cəmiyyətinə çatdırılacağını bildirib.

Akademik İsa Həbibbəyli bugünkü konfransın elmi və ədəbi əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsinə, həmçinin ölkəmizlə ədəbi əlaqələrin bundan sonra da möhkəmlənəcəyinə əminliyini ifadə edib, tədbirin işinə uğurlar arzulayıb.

Pakistan Muslim İnstitutunun sədri professor Sahibzadə Sultan Ahmed Ali "Məhəmməd Füzuli və Sultan Baho yaradıcılığı Azərbaycan-Pakistan ədəbi əlaqələri kontekstində" geniş məruzəsində iki ölkə arasında əlaqələrin tarixindən və bu gündən söz açıb.

Lahor Urdu Kolleci Universitetinin dosenti, Dr. Safeer Hydar "Sultan Bahonun mistik simfoniyasında insan məniyyətinin əksi" adlı məruzə edib.

Konfransda Ədəbiyyat İnstitutunun Azərbaycan-Asiya ədəbi əlaqələri şöbəsinin müdiri filologiya elmləri doktoru, professor Bədirxan Əhmədli "Azərbaycan-Pakistan ədəbi əlaqələri keçmişdən bu günə" adlı geniş məruzə edib.

Vrije Universiteti Brüssel təmsilçisi professor Filip Hambl çıxış edərək hər iki Şərqi mütəfəkkiri haqqında fikirlər səsləndirib.

Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini tarix elmləri doktoru Eynulla Mədətli "Orta əsrlərdə Azərbaycan-Pakistan siyasi və mədəni əlaqələrinə bir baxış", filologiya üzrə fəlsəfə doktoru dosent Zəkulla Bayramlı "Məhəmməd Füzuli və Türk dünyası", BDU-nun Şərqişünaslıq fakültəsinin Orta Şərqi dilləri və ədəbiyyatı kafedrasının müəllimi Eldost İbrahimov "Həzrət Sultan Baho yaradıcılığında tərbiyəvi ideyalar" mövzusunda məruzə ediblər.

Akademik İsa Həbibbəyli Belçikanın Vrije Universitetinin professoru Filip Hambl ilə görüşüb

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Bakıda keçirilən VI Ümumdünya Mədəniyyətlərə Dialek Forumu çərçivəsində ölkəmizdə səfərdə olan Belçikanın Vrije Universitetinin professoru Filip Hambl ilə görüşüb.

Qonağı Akademiyada görməkdən məmnunluğunu dilə gətirən akademik İsa Həbibbəyli Filip Hamblin Mədəniyyətlərə Dialek Forumunun əsas məruzəçilərindən biri olduğunu və özünün təşəbbüsü əsasında AMEA-nı ziyarət etdiyini söyləyib.

Qeyd edib ki, alimin Orta əsr Azərbaycan ədəbiyyatına, xüsusilə İmadəddin Nəsimiyə dair mühüm tədqiqatları var və bu araşdırmalar Filip Hambl tərəfindən kitab halında çap olunub.

"Filip Hamblin Nəsimiyə dair tədqiqatları onun Azərbaycan ədəbiyyatına dərinlən bələd olduğunu göstərir. Minnətdar ki, kitabınızda Nəsimidən Azərbaycan şairi kimi bəhs edirsiniz. Sizin bu addımınız Nizamının, Nəsiminin və başqa şairlərimizin azərbaycanlı olduğunu Avropaya tanımaq baxımından olduqca önəmlidir", - deyir akademik İsa Həbibbəyli bildirib.

Filip Hambl da öz növbəsində AMEA-da olmaqdan məmnunluğunu dilə gətirib, qonaqpərvərliyə görə təşəkkür edib, apardığı tədqiqatlar barədə məlumat verib.

Çıxışlardan sonra qarşılıqlı hədiyyələr təqdim olunub.

Qeyd edək ki, Filip Hambl aprelin 29-da AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda keçirilən "Məhəmməd Füzuli və Sultan Baho: Azərbaycan və Pakistan ədəbiyyatındakı ədəbi əlaqələr" mövzusunda elmi konfransda iştirak edib.

Azərbaycan Naşirlərinin I Forumu

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında Azərbaycan Nəşriyyatları Assosiasiyası (ANAİB), Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA), Mədəniyyət Nazirliyi və Təhsilin inkişafı Fondunun təşkilatçılığı ilə Azərbaycan Naşirlərinin I Forumu keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Fazil Mustafa, ANAİB sədri, Naşirlər Forumu və Oxu gününün layihə rəhbəri Şəmil Sadiq, Təhsilin inkişafı Fondunun İdarə Heyətinin sədri Elnur Nəsimov, Türkiyə Mətbəə və Nəşriyyatları Birliyinin sədri Mustafa Karagüllüoğlu, Bakı Yunus Əmre İnstitutunun müdiri Səlcuq Karakılıç, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin katibi Səlim Babullaoglu, millət vəkili, nəşriyyat evlərinin direktorları, əməkdaşları, naşirlər, yazıçılar, oxucular və aidiyyəti şəxslər iştirak ediblər.

Forumda giriş nitqi ilə çıxış edən AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli elmin, texnologiyanın, sənayenin inkişafı nəticəsində baş vermiş dünya sənaye inqilablarının tarixinə və onun nəticələrinə nəzər salıb. Qeyd edib ki, texnologiyanın sürətli inkişafı ilə elektron kitablar və elektron kitabxa-

nalar meydana gəlsə də, ənənəvi kitablar da öz oxucusunu qoruyub saxlaya bilmə, hətta son illərdə kitab dövriyyəsində artım müşahidə edilmişdir.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, Azərbaycan kitabçıları və naşirləri öz fəaliyyətlərini həm real, həm də virtual bazarın tələblərinə uyğun qurmalı, kağız kitabların qalmasında, eyni zamanda elektron kitabların inkişafında maraqlı olmalıdırlar.

Azərbaycanda elektron kitabxana işinin təşkilində müəyyən problemlərin olduğunu deyən akademik İsa Həbib-

bəyli bir sıra hallarda elektron kataloqların elektron kitabxana adlandırıldığını vurğulayıb, naşir və kitabçıların dünyaya çıxması baxımından bu istiqamətin təkmilləşdirilməsinin vacib olduğunu söyləyib.

İlk dəfə təşkil olunan Azərbaycan Naşirlərinin I Forumunun AMEA-da keçirilməsinin önəminə toxunan akademik İsa Həbibbəyli tədbirin bu sahədəki redaktor, korrektor, kitab menecmentliyi kimi mövcud problemlərin müzakirəsi və həlli yollarına öz töhfəsini verəcəyini deyib.

ANAİB sədri, Naşirlər Forumu və Oxu gününün layihə rəhbəri Şəmil Sadiq isə çıxışında qeyd edib ki, Azərbaycan Naşirlərinin I Forumu ölkənin müstəqillik dövründə inkişaf edən özəl nəşriyyat sektorunun bir növ hesabatlılığına, ümumi problemlərin həlli ilə bağlı təkliflərin formalaşmasına, yeni layihələrin hazırlanması üçün şəbəkələşmənin təmin olunmasına töhfə verəcək. Azərbaycan Nəşriyyatları Assosiasiyasının (ANAİB) hesabatını təqdim edən Şəmil Sadiq hazırda Assosiasiyanın 28 üzvü birləşdirdiyini, nəşriyyat işinin təşkili, sistemləşdirilməsi, nəşriyyatlararası əlaqələrin yaradılması və dünya kitab festivallarında iştirakı baxımından mühüm rol oynadığını diqqətə çatdırıb.

rəhbərliyinə minnətdarlığını ifadə edib. O qeyd edib ki, Forum Azərbaycan cəmiyyətinin kitaba olan diqqətini yenidən artırmaq baxımından olduqca önəmlidir. Fazil Mustafa bildirib ki, bu gün ölkəmizdə redaktor, korrektor, naşir problemləri olduğu kimi, oxucu problemi də var və sözügedən problemlərin aradan qaldırılması ilə bərabər kitaba olan marağı artırmaq oxucu kütləsinə də qorumaq lazımdır.

Komitə sədri kitaba olan marağı artırmaq üçün kitabların reklamının ödənişsiz olmasının vacibliyini bildirib, həmçinin kitabın zəruri ehtiyac malları kateqoriyasına daxil edilməsinin önəmini vurğulayıb. Həmçinin regionlarda mədəni mühitin artırılmasının önəminə toxunub.

Tədbirdə, həmçinin Təhsilin inkişafı Fondunun İdarə Heyətinin sədri Elnur Nəsimov, Türkiyə Mətbəə və Nəşriyyatları Birliyinin sədri Mustafa Karagüllüoğlu və Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin katibi Səlim Babullaoglu çıxış edərək Forumun keçirilməsinin əhəmiyyətinə toxunub, bu sahədə mövcud problemlərin həlli və kitabın cəmiyyətdə təbliği baxımından önəmli olduğunu vurğulayıblar.

Forum öz işini Nəşriyyat menecmentliyi və kitab marketinqi, Redakte və tərcümə problemləri, Müəllif hüquqları və beynəlxalq əməkdaşlıqlar, Tərtibat, dizayn və qrafika və Uşaq nəşrləri və yeni yanaşma mövzusunda panel-lərlə davam etdirib.

Qeyd edək ki, Forum çərçivəsində 27-28 aprel tarixlərində Milli Elmlər Akademiyasının heyətində "Oxu günü-10" sərgi-yarmarkası təşkil olunub. Sərgi ölkənin 40-dan çox aparıcı nəşriyyatı və kitab evinin, eləcə də 70-ə yaxın yazıçı və ziyalının iştirakı ilə baş tutub. Kitab festivalında tanınmış ədiblərin iştirakı ilə təqdimatlar, imza mərasimləri, konsert proqramları, şeir gecələri, uşaqlar üçün nağil saatları və master-klaslar da təşkil edilib.

O, həmçinin nəşriyyatların tərcümə problemləri, Azərbaycan ədəbiyyatının dünyaya tanıtılması, bölgələrə kitabların çatdırılması, uşaq mütaliəsinə dəstəyin verilməsi, kitabların reklamı və s. problemlərdən danışib, həlli yolları ilə bağlı təkliflərini səsləndirib.

Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Fazil Mustafa isə çıxışında Azərbaycan elmi və mədəni mühiti üçün vacib tədbirlərin Akademiyada keçirilməsindən məmnunluğunu dilə gətirib və yaradılan şəraitə görə AMEA

AMEA-nın prezidenti Mərkəzi Elmi Kitabxananın Sərgi salonuna baxış keçirib

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Mərkəzi Elmi Kitabxananın (MEK) Sərgi salonuna baxış keçirib.

Akademik İsa Həbibbəyli Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin həyat və siyasi fəaliyyətini əks etdirən nəşrlərdən ibarət guşələri və Sərgi salonunda hal-hazırda davam edən müxtəlif mövzulu guşələrlə yaxından tanış olub.

Heydər Əliyev guşəsində İ.Həbibbəyli, T.Əlişanoğlu, Ə.Əsgərli, E.Akimova, A.Bağırılı və L.Həsənovanın "Ədəbiyyatda Heydər Əliyev obrazı tarixi gerçəklikdən ideala", "Heydər Əliyevin siyasi irsi və azərbaycanlıq" toplusu, H.Həmidovun "Heydər Əliyev irsində tərbiyə və təhsil siyasətinin fəlsəfi millilik, ümumbəşəriyyət kontekstində (tarix və müasirlik)", T.Əfəndiyev "Heydər Əliyev və milli-mənəvi dəyərlərimiz", Q.Məmmədovun "Aq-rar islahatların Heydər Əliyev modeli", Prezident İlham Əliyev guşəsində "İlham Əliyev və zəfər tariximizin şanlı səhifələri", "Prezident İlham Əliyevin milli-mənəvi dəyərlərimiz haqqında fikirləri", "Türk dünyasının yeni lideri", "Böyük yolun davamçısı", 44 günlük II Qarabağ müharibəsinə həsr edilmiş və dövrü mətbuat materialları əsasında tərtib olunan "Qırx dörd günün salnaməsi: Vətən müharibəsi" ad-

lı bibliografik göstərici və digər dəyərli nəşrlər yer alıb.

Akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 101 illiyi ilə bağlı təşkil olunan sərgidə "Elmi əsərlər məcmuəsi", "Görmə orqanının patologiyası", "Görmə orqanının vəremi", "Xroniki yod intoksikasiyası zamanı oftalmopatologiya" və "Şin istehsalında gözün pəşə patologiyası" elmi əsərləri, "Zərifə Əliyeva.

"Bibliografiya" (2013), Mirkazım Seyidovun "Qaranlığa nur saçan zəka. Мудрость освещающая тьму. The intellect lightening darkness" (2010) kitabları nümayiş etdirilir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illiyi münasibətilə təşkil olunan sərgidə "Heydər Əliyevin inkişaf strategiyası və Naxçıvan Muxtar Respublikası (XX əsrin 70-80-ci illəri)", "Heydər Əliyev dövlətçilik təlimi və müasir

dövr", "Heydər Əliyev siyasəti tarixdə və günümüzdə", "Heydər Əliyev və Naxçıvan Muxtar Respublikasının inkişaf tarixi (1969-2003)", "Naxçıvan: tarixi və abidələri", "Heydər Əliyev və Naxçıvan Dövlət Universiteti", "Heydər Əliyev və Naxçıvan Muxtar Respublikası: sənədlər və materiallar toplusu (1969-1982-ci illər)" kitabları təqdim olunur.

"Məhəmməd Füzuli - 530" adlı sərgidə Məhəmməd Füzulinin "Seçilmiş əsərləri" 3 cildde, "Məhəmməd Füzuli qəzəllərinin irfani şərh", "Füzuli düşüncə və ruhun poetikası", "Füzulinin ömür yolu", "Füzuli qəzəllərinə təxmislər", "Yaşıl Dünya naminə" sərgisində isə "Azərbaycanda aqrar sahəsinin inkişafında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rolu", "İlham Əliyevin uğurlu ekoloji siyasəti", "Davamlı inkişaf və ekoloji sivilizasiyanın idarə edilməsinin əsasları" (Urxa Ələkbərov), "Davamlı inkişaf və vahid ekoloji siyasət: Türkiyə - Azərbaycan" (Eyüp Zengin), "Ekologiya və davamlı inkişaf" (Nizami Məmmədov), "Həyəcan təbili" (Həsən Əliyev), "Ekologiya və ətraf mühit" (Qərib Məmmədov) və digər kitabları sergilənir.

AMEA prezidenti sərgilərlə tanış olduqdan sonra MEK-in direktoru texnika üzrə fəlsəfə doktoru Hüseyn Hüseynova müvafiq tapşırıqlarını verib.

Görkəmli Azərbaycan şairi Əli Tudənin 100 illik yubileyi münasibətilə

AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda görkəmli Azərbaycan şairi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Əməkdar incəsənət xadimi Əli Tudənin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi sessiya keçirilib.

Əvvəlcə şairin həyat və fəaliyyətini əks etdirən sərgiyə baxış olub.

Tədbiri giriş sözü ilə açan AMEA-nın prezidenti, Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru akademik İsa Həbibbəyli bildirdi ki, konfransın keçirilməsində məqsəd XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən Əli Tudənin yaradıcılığını yenidən Azərbaycan cəmiyyətinə təqdim etməkdir. Qeyd edib ki, görkəmli Azərbaycan şairi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Əməkdar incəsənət xadimi Əli Tudə ölkəmizdə Cənubi Azərbaycan ədəbiyyatının əsas yaradıcılarından biri olmuş və Azərbaycanın milli-mənəvi bütövlüyünün təmin edilməsi, eləcə də azadlıq, vətənpərvərlik ruhunda mükəmməl lirik əsərlər meydana gətirmişdir.

Əli Tudə yaradıcılığının ideya-mövzu və bədii sənətkarlıq cəhətdən zəngin olduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli ədibin vətəndaş şair kimi özünün ictimai-siyasi baxışlarını dövrünün çətinliklərinə baxmayaraq cəsarətlə lirik əsərlərində tərənnüm etdiyini bildirdi. "Əli Tudənin bütün yaradıcılığı çoxcəhətli lirikasından ibarətdir. Onun poeziyasında süjet xətti və qəhrəmanlar var. Həmçinin publisistikasında lirik notlar müşahidə edilir və özünəməxsus bədii keyfiyyətlərə malikdir", - deyə akademik İsa Həbibbəyli söyləyib.

Əli Tudənin keşməkeşli həyatının yeni nəsilər üçün bir nümunə olduğunu deyən AMEA rəhbəri Ədəbiyyat İnstitutunda şairin həyat və yaradıcılığının tədqiq edildiyini, kitablarının işıq üzü gördüyünü, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Ağahüseyn Şükürov tərəfindən Əli Tudənin yaradıcılığına dair dissertasiya işinin müdafiə olunduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, Ədəbiyyat İnstitutunda hazırlanan "Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi"nin Cənubi Azərbaycan bölməsi qısa müddət ərzində institutun Cənubi Azərbaycan

şöbəsi tərəfindən yazılaraq yekunlaşdırılıb və həmin bölmədə Əli Tudəyə dair ayrıca oçerkə yer verilib.

Bu gün şairin azadlıq ruhlu şeirlərinin cənublu soydaşlarımızın ana dilində təhsil və mədəniyyət uğrunda mübarizələrinin qarşısına çevrildiyini deyən akademik İsa Həbibbəyli elmi sessiyanın ədəbiyyatşünas alimlərin Əli Tudənin yaradıcılığına göstərdiyi diqqət və ehtiramının ifadəsi olduğunu söyləyib.

Sonra çıxış edən Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin beynəlxalq əlaqələr və tərcümə məsələləri üzrə katibi Səlim Babullaoğlu Əli Tudənin 100 illiyinin 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra keçirilməsinin rəmzi mənə daşdığını deyib: "Əli Tudə 50 poemaların, 60 kitabın müəllifidir, şeirləri müxtəlif dillərdə, müxtəlif ölkələrdə çap olunub. Şairin poetik ideallarını daha yaxından duymaq üçün onun əsərlərindən seçmələrə nəzər salmaq yerinə düşər".

Elmi sessiyada filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Ağahüseyn Şükürov "Əli Tudənin yaradıcılıq yolu", filologiya elmləri doktoru, dosent Esmira Fuad "Əli Tudənin yaradıcılığında folklor", filologiya elmləri doktoru, dosent Pərvanə Məmmədli "Əli Tudənin yaradıcılığında həsrət mövzusu", filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Mahmizər Mehdiyeva "Əli Tudənin nəsrini" və böyük elmi işçi Lətifə Mirzəyeva "Səməd Vurğun və Əli Tudənin ünsiyyət dünyası" mövzusunda məruzələrlə çıxış ediblər.

Sonda ailəsi adından şairin oğlu Natiq Cavadzadə çıxış edərək atasının şeirlərindən nümunələr səsləndirib və tədbirin təşkilatçılarına və iştirakçılarına öz minnətdarlığını bildirdi. Atasının haqqında əlavə məlumat verərək Əli Tudənin 2 dəfə sürgün olduğunu, vətəninə ayrı düşdüyünü diqqətə çatdırıb. Əli Tudənin əsasən vətənpərvər şair kimi qəbul olunsada, başqa mövzularda da gözəl əsərləri olduğunu deyib. Atasının Savalan dağının ətəyində yerləşən Çanaqbulaq kəndində doğulduğunu, həmişə oranın həsrətini çəkdiyini vurğulayıb. Bildirdi ki, vaxtilə onunla gələn Cənubi Azərbaycan şairləri cənuba getsələr də, o, doğma torpağına gedə bilməyib. Bunun da əsas səbəbi onun siyasi mühacir pasportu daşıması olub. Həmçinin bildirdi ki, atasının əsərlərini toplayaraq 20 cildliyini çap etdirib.

AMEA-nın yeni loqotipinin - embleminin hazırlanması üçün təqdim edilən layihələrin müzakirəsi

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının yeni loqotipinin - embleminin hazırlanması üçün elan olunmuş müsabiqəyə təqdim edilən layihələrə baxış keçirib.

AMEA-nın Rəyasət Heyətinin binasında baş tutan tədbirdə, həmçinin Müsəbiqə Komissiyasının üzvləri və layihələrin müəllifləri olan Akademiya əməkdaşları iştirak ediblər.

Layihələrə baxış keçirən akademik İsa Həbibbəyli qeyd edib ki, müsabiqənin keçirilməsində məqsəd AMEA-nın inkişafının hazırkı yeniləşmə mərhələsində müasir elmi çağırışlara, informasiya cəmiyyətinin tələblərinə, həmçinin son dövrlərdə Akademiyanın fəaliyyət istiqamətlərində baş verən dəyişikliklərə cavab verən loqotipinin - embleminin yenidən hazırlanmasıdır.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirdi ki, müsabiqənin şərtlərinə əsasən, AMEA-nın yeni loqotipi - emblemi müasir dünyanın el-

mi çağırışları və ənənələrini, Milli Elmlər Akademiyasının əsas məqsədləri, vəzifələri, hədəfləri ilə bağlı simvol və təsvirlərin elementlərini əks etdirməlidir. Həmçinin AMEA-nın emblemində Akademiya ilə bağlı tarixi binaların, qurğuların və digər əlamətlərin simvolik təsvirlərindən istifadə etməklə bu emblemin Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasına aid olduğu öz əksini tapmalı, AMEA-nın yeni loqotipinin - embleminin layihəsi dairəvi formada yağlı boya ilə və ya rəngli grafika ilə işlənilməlidir.

AMEA rəhbəri ötən müddət ərzində qeyd olunmuş şərtlərə uyğun olaraq Akademiya çalışan 25 əməkdaş tərəfindən ümumilikdə 67 işin müsabiqəyə təqdim edildiyini, işlərə ictimaiyyətin baxması məqsədilə sərginin təşkil olunduğunu söyləyib.

AMEA prezidenti daha sonra təqdim olunmuş bütün işlərə baxış keçirib, hər biri haqqında fikirlərini bölüşüb, təkliflərini səsləndirib və müəlliflərlə geniş müzakirələr aparılıb.

Sonda xatirə şəklində çəkilir.

İslam mədəniyyətini zənginləşdirən şəhər: ŞUŞA

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında Qafqazşünaslıq İnstitutunun təşkilatçılığı ilə "İslam mədəniyyətini zənginləşdirən şəhər: Şuşa" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

Tədbir Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin Şuşa şəhərinin 2024-cü il üçün "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi ilə bağlı Sərəncamına uyğun olaraq baş tutub.

Konfransda Azərbaycan, Türkiyə, Rusiya, Gürcüstan, Belarus, Özbəkistan, Qazaxıstan və Pakistandan olan tədqiqatçılar iştirak ediblər.

Əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib, daha sonra şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, dövlət başçısının Sərəncamı Ali Baş Komandanımızın liderliyində Qarabağda qazanılmış tarixi Zəfər və Böyük Qayıdışı əhatə edən geniş quruculuq işlərinin elmi əsaslarının ictimaiyyətə təqdim olunması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Akademik İsa Həbibbəyli Şuşa şəhərinin 2024-cü il üçün "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi ilə bağlı Tədbirlər Planında AMEA-ya müvafiq dövlət qurumları ilə birgə - İslam Dünyası Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatının (ICESCO) Baş qərargahında Şuşaya həsr edilmiş birgə elmi və mədəni tədbirlərin (konfrans, konsert, təqdimat, sərgi, film nümayişi, müsabiqə və s.) təşkili, mədəni

irs qorunması, İslam mədəniyyəti, habelə Azərbaycanın tarixini və incəsənətini əks etdirən mövzularda beynəlxalq və yerli əhəmiyyətli simpoziumların, elmi-praktiki tədbirlərin və konfransların təşkili, eləcə də Şuşanın tarixi abidələrini və onun İslam dünyasındakı rolunu özündə əks etdirən təbliğat materiallarının (nəşrlər, albomlar, məqalələr, kitablar, broşür-lər, televiziya verilişləri, filmlər və s.) hazırlanması və beynəlxalq səviyyədə yayımlanması kimi vəzifələrin qoyulduğunu söyləyib.

AMEA rəhbəri dövlət başçısının Akademiyaya və alimlərimiz qarşısında qoyduğu vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gəlmək üçün var qüvvələri ilə çalışacağını bildirib.

AMEA-nın vitse-prezidenti vəzifəsini icra edən akademik Gövhər Baxşəliyeva isə çıxışında Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Şuşa şəhərindəki tarixi və mədəniyyət abidələrinin qorunması, bərpası və qayğısından bəhs edib.

Daha sonra Qafqazşünaslıq İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Musa Qasımlı məruzə ilə çıxış edib.

Konfransda 120 alim və tədqiqatçının Şuşa şəhərinin tarixi keçmişi, İslam mədəniyyəti tarixində yeri, Şuşa xarici ölkələrin mətbuatında və tədqiqatlarında, Ermənistanın işğalı altında olmuş ərazilərdə tarix və mədəniyyət abidələrinin vəziyyəti, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə tarix və mədəniyyət abidələrinin bərpası və digər məsələlərə həsr edilmiş 118 məruzə onlayn və əyani formada on bölmə iclasında dinlənilib və müzakirə edilib.

Sonda yekun dəyərləndirmə aparılıb.

Azərbaycan seysmoloqları Böyük Britaniyada səfərdə olublar

Oksford Universitetinin Yer Elmləri Departamentinin dəvəti ilə Azərbaycan seysmoloqlarından ibarət nümayəndə heyəti Böyük Britaniyada səfərdə olublar.

Səfərdə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti akademik İbrahim Quliyev, AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin (RSXM) baş direktoru AMEA-nın müxbir üzvü Qurban Yetirmişli, AMEA-nın müxbir üzvü Rəşid Cavanşir, RSXM-nin Elmi işlər üzrə müavini texnika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Rauf Muradov, Zəlzələ ocaqlarının dinamikası şöbəsinin müdiri geologiya-mineralogiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Səbinə Kazımova və Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri Telman Cəfərov iştirak edirlər.

Səfərin məqsədi Böyük Britaniya Tədqiqat Şurası tərəfindən maliyyələşdirilən toplantı çərçivəsində mövcud birgə işlərin nəticələrini təqdim etmək, zəlzələ təhlükəsi ilə bağlı birgə tədqiqatların gələcək istiqamətlərini müzakirə etmək, həmçinin regionda daha geniş əməkdaşlıq potensialını müzakirə etməkdir.

Qeyd edək ki, AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi ilə Böyük Britaniyanın Oksford Universiteti arasında birgə seysmoloji və paleoseysmoloji tədqiqatlar aparılır. Oksford Univeristetinin nümayəndələri bununla bağlı bir neçə dəfə Azərbaycanda səfərdə olublar.

Azərbaycan seysmoloqlarından ibarət nümayəndə heyətinin səfəri də birgə tədqiqatların davam etdirilməsi istiqamətində keçirilən işgüzar görüşlərlə bağlıdır.

İclasda Oksford Universitetinin professoru Riçard Voalker və London İmperial Kollecinin əməkdaşı Dylan Rood Azərbaycan ərazisində aparılan paleoseysmoloji tədqiqatlar haqqında məruzələr təqdim ediblər.

AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi tərəfindən aparılan birgə tədqiqatların nəticələrini isə RSXM-nin Zəlzələ ocaqlarının dinamikası şöbəsinin müdiri geologiya-mineralogiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Səbinə Kazımova təqdim edib.

AMEA-da doktorantura və dissertanturaya sənəd qəbulunun gedişi ilə bağlı vəziyyətin monitorinqinə həsr olunmuş iclas

AMEA Rəyasət Heyəti aparatının Elm və təhsil şöbəsinin təşkilatçılığı ilə AMEA-da 2024-cü il üçün doktorantura və dissertanturaya sənəd qəbulu ilə bağlı vəziyyətin monitorinqinə həsr olunmuş iclas keçirilib.

Hibrid formada keçirilən iclasda Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin (ETN) aidiyyəti məsul şəxsləri iştirak ediblər.

Öncə MEK-in direktoru texnika elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Hüseyn Hüseynov iştirakçıları tədbirdə görməkdən məmnunluğunu ifadə edib və bu tipli görüşlərin əhəmiyyətini vurğulayıb.

AMEA Rəyasət Heyəti aparatının Elm və Təhsil şöbəsinin müdiri filologiya elmləri doktoru Sərxan Xavərinin mövzu ilə əlaqəli çıxışı dinlənilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin respublikada elm və təhsilin yeni inteqrasiya modelini müəyyənləşdirən 28 iyul 2022-ci il tarixli Sərəncamından sonra AMEA-nın yeni tələblər əsasında qurulduğunu diqqətə çatdıran Sərxan Xavəri akademik İsa Həbibbəylinin rəhbərliyi ilə Akademiyada çoxistiqamətli islahatların - struktur islahatları, yeni elmi müəssisələrin təşkili, yeni Nizamnamə, elektron Akademiya sahəsində görülən işlər, beynəlxalq əlaqələr, xüsusən türk ölkələri ilə əlaqələrin inkişafı, ideoloji sahədə həyata keçirilən möhtəşəm işlər və s.-in həyata keçirilməkdə olduğunu vurğulayıb: "Bu islahatların mühüm istiqamətlərindən biri elm və təhsilin inteqrasiyasının gücləndirilməsi, respublikada yüksəkixtisaslı kadr hazırlığı sahəsində fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, doktorant hazırlığı prosesinə beynəlxalq təcrübənin tətbiqi istiqamətində tədbirlər təşkil edilməsidir. Ona görə də yüksəkixtisaslı kadr hazırlığı hazırda Akademiya üçün strateji xarakter daşıyır. Hesab edirik ki, bu sahədə dövlət siyasətinin həyata keçirilməsinə məsul qurumlar olaraq Elm və Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası qar-

şılıqlı əməkdaşlığı daha da gücləndirməli, qarşıya çıxan problemlər birgə müzakirə edilməlidir".

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 27 mart 2024-cü il tarixli Sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasının ali təhsil müəssisələrinin, elmi müəssisə və təşkilatlarının 2024-cü il üçün doktorantura və dissertanturaya sənəd qəbul planları"nın təsdiq edildiyini xatırladan şöbə rəhbəri bununla əlaqədar olaraq, respublikada ali təhsil pilləsinin doktorantura səviyyəsinə sənəd qəbulu prosesinə start verildiyini və bu prosesin hazırda davam etməkdə olduğunu bildirdi. Diqqətə çatdırılıb ki, AMEA-da ilk dəfə olaraq sənəd qəbulu paralel olaraq portal.edu.az vasitəsilə elektron qaydada həyata keçirilir. Sözügedən xidmət sayəsində "Təhsil Mərkəzləşdirilmiş İnformasiya Sistemi"ne qoşulmuş ali təhsil müəssisələrinə və elmi təşkilatlara doktorantura pilləsi üzrə qəbul olmaq istəyən şəxslər "Şəxsi kabinet" vasitəsilə elektron formada müraciət edirlər.

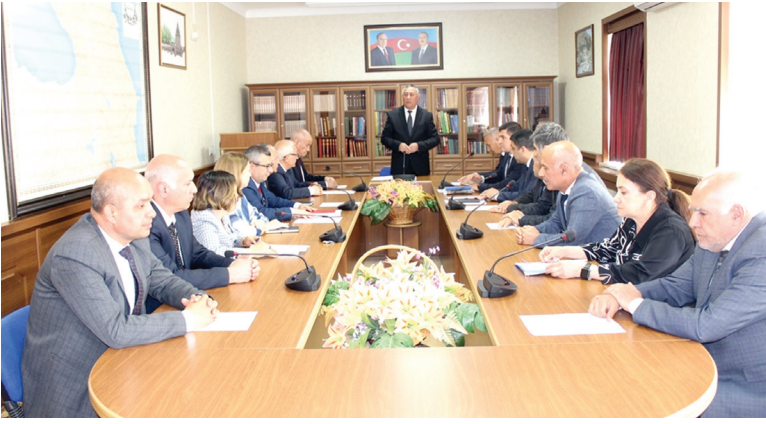
Elm və Təhsil şöbəsinin rəhbəri onu da nəzərə çatdırıb ki, Nazirlər Kabinetinin qəbul planına əsasən, AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarına doktorantura yolu ilə fəlsəfə doktoru hazırlığı üzrə 68 yer (45 yer əyani, 23 yer qiyabi), doktorantura yolu ilə elmlər doktoru hazırlığı üzrə 17 yer (3 yer əyani, 14 yer qiyabi), dissertantura yolu ilə fəlsəfə doktoru hazırlığı üzrə 50 yer, dis-

sertantura yolu ilə elmlər doktoru hazırlığı üzrə isə 41 yer müəyyən edilib. Məruzəçi sənəd qəbulunun 16 aprel 2024-cü il tarixindən 15 may 2024-cü il tarixinədək bir həyata keçiriləcəyini bildirdi. İclasda Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsinin Ali və Peşə təhsili pilləsinin elektronlaşdırılması üzrə kuratoru Cavad Mustafazadə, TSİİ Ali və Orta İxtisas Təhsili Alt Sisteminin layihə rəhbəri Nicat Etibaroglu, TSİİ Ali və Orta İxtisas Təhsili Alt Sisteminin layihə meneceri, mütəxəssis Leyla İsayeva qəbulla bağlı aparılan son mərhələnin monitorinq nəticələrindən danışaraq, müraciətlərin elektron formada təşkilinin qəbul prosesinə daha çevik, rahat və keyfiyyət baxımından yüksək şərait yaradacağını vurğulayıblar.

Tədbirdə Elm və Təhsil şöbəsinin müdiri müavini fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Vüsal Zülfiqarov bu günə qədər sənəd qəbulunun statistik göstəricilərini iclas iştirakçılarına diqqətinə çatdırıb və bu istiqamətdə aktivliyin artırılmasına zərurət olduğunu bildirdi. Tədbirdə AMEA elmi müəssisələrinin Təhsil şöbələrinin rəhbərləri elektron sənəd qəbulu prosesinin gedişi ilə bağlı fikir və mülahizələrini səsləndiriblər.

Qarşılıqlı işgüzar dialoq və interaktiv müzakirə şəraitində keçən iclas iştirakçıları tərəfindən maraqla qarşılanıb.

Naxçıvan Bölməsinin Rəyasət Heyətinin iclası

AMEA-nın Naxçıvan Bölməsində Rəyasət Heyətinin növbəti iclası keçirilib.

İclası açan Naxçıvan Bölməsinin sədri akademik İsmayıl Hacıyev əvvəlcə gündəliyə çıxarılan məsələləri iclas iştirakçılarının diqqətinə çatdırıb.

Bölmənin İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun Ədəbiyyatşünaslıq şöbəsinin müdiri filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Ramiz Qasımov iclasda "Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli ustadı: Məhəmməd Füzuli" mövzusunda elmi məruzə edib.

Alim Məhəmməd Füzulinin həyatı, yaradıcılığı, əsərlərinin sənətkarlıq xüsusiyyətləri barədə geniş məruzə edib. Füzuli poetikasının dərin məzmununa, kəsb etdiyi fəlsəfi mənaya diqqət çəkib. Füzuli yaradıcılığından gətirdiyi nümunələr əsasında təhlillərini davam etdirən Ramiz Qasımov şairin qəzəl və qəsidələrinin aparıcı mövzusu olan məhəbbət, ilahi eşq mövzularının əksi məsələsini, Füzuli panteizmi-

nin düzgün anlaşılma problemini şərh edib.

Füzuli fəlsəfəsi, onun haqqında mövcud təzadlı fikirlər barədə fikirlərini bölüşən Ramiz Qasımov M.F.Axundov, C.Cabbarlı, F.Köçərli və başqalarının dahi şair haqqında fikirlərini nəzərə çatdırıb, ədəbiyyatımızda mövcud olan Füzuliyə qayıdış ənənəsi, yazılan əsərlər və aparılan tədqiqatlardan söz açıb.

Ədəbiyyatımızda Nizami yaradıcılığı ilə ən yüksək səviyyəyə çatmış humanizm ideyalarının Nəsimi, daha sonra Füzuli sənətkarlığı ilə mükəmməlləşdiyini, sonradan Vaqif yaradıcılığında yeni bir sima qazandığını bildirib.

Məruzədən sonra akademik İsmayıl Hacıyev AMEA Naxçıvan Bölməsində əməkdaşların təltif olunması üçün Təşəkkürnamənin təsis edilməsi məsələsini gündəmə gətirib. Bölmə sədri bildirib ki, bölmədə indiyədək Fəxri fərmanla təltif olunma ənənəsi mövcud olmuş, səmərəli elmi və ictimai fəaliyyəti nəzərə alınmaqla bir sıra əməkdaş mükafatlan-

dırılmışdır. Təşəkkürnamənin təsis olunmasının da elmi və texniki işçilərin əməyinin qiymətləndirilməsinə şərait yaratmaqla bərabər, səmərəli fəaliyyətinə stimül verəcəkdir.

Bölmənin Aparatının Elm və təhsil şöbəsinin müdiri aqrar elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Orxan Bağırov çıxış edərək 2024-cü ilin ilk rübü ərzində bölmənin fəaliyyəti ilə bağlı əsas məqamları diqqətə çatdırıb. Qeyd olunub ki, cari ilin yanvar-mart ayları ərzində bölmə əməkdaşlarının 4 monoqrafiya, 2 kitab, 1 metodik vəsait, 71 elmi məqalə, 16 konfrans məqaləsi olmaqla ümumilikdə 94 elmi əsəri çap olunub. Rüblik hesabatin davamında Orxan Bağırov 2024-2028-ci illər üzrə proqnozları təqdim edib, nəzərdə tutulan fəaliyyət planını Rəyasət Heyətinin diqqətinə çatdırıb.

İclasda həmçinin Vəqif, Osmanlı, Sankt-Peterburq, Tiflis arxivlərində Naxçıvanla bağlı materialların əldə edilib gətirilməsi məqsədi ilə elmi əzamiyyətlərin təşkili məsələsi müzakirə olunub, Rəyasət Heyəti kiçik elmi işçi vəzifəsində çalışan gənc əməkdaşların hesabatlarını dinləyib, onlara bəzi tövsiyələr verib. Daha sonra Rəyasət Heyətinin qərarına əsasən bir nəfər Tarix, Etnoqrafiya və Arxeologiya İnstitutunda işlə təmin olunub.

Sonda akademik İsmayıl Hacıyev Tarix, Etnoqrafiya və Arxeologiya İnstitutunun elmi katibi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Yaşar Rəhimov 60 illik yubileyi münasibəti ilə təbrik edib, onu AMEA Naxçıvan Bölməsinin Fəxri fərmanı ilə təltif edib.

İclasda gündəlikdəki cari məsələlərin müzakirəsindən sonra yekun vurulub.

Şəkinin ədəbi-mədəni mühiti və folklor

AMEA-nın Lənkəran Regional Elmi Mərkəzində (LREM) "Şəkinin ədəbi-mədəni mühiti və folklor" mövzusunda tədbir keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Mərkəzin direktoru Mehman Əliyev Lənkəran ədəbi mühiti, Cənub bölgəsində yazıb-yaradan şair və yazıçıların yaradıcılığı barədə məlumat verib. Qeyd edib ki, regional mərkəzlər arasında əlaqələr nə qədər möhkəm olsa ümumi işin xeyrinə olacaq və Şəki Regional Elmi Mərkəzinin bu təşəbbüsünü yüksək qiymətləndirib.

AMEA Şəki Regional Elmi Mərkəzinin Ədəbi-bədii mühit, folklor və etnoqrafiya şöbəsinin elmi işçisi Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının sədri Tural Adışirin öncə Mərkəzin direktoru Yusif Şükürlünün salamlarını çatdırıb, özləri ilə gətirdikləri 15 adda müxtəlif kitabları LREM-in "Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyi" adına kitabxanaya hədiyyə edib.

Sonra mövzu ilə əlaqədar çıxış edən T.Adışirin ali təhsilini Lənkəran Dövlət Universitetində aldığı-

nı, magistraturanı burada bitirdiyini bildirib, Lənkəran ədəbi mühiti barədə kifayət qədər bilgiyə malik, yerli şair və yazıçılardan Mirhaşım Talışlı, Mehman Qaraxanoğlu, Sərraf Talıb, Ağamir Cavad, Tofiq Həsənlı, İltifat Əhmədov və başqalarının yaradıcılığı ilə tanış olduğunu vurğulayıb, Şəki ədəbi-mədəni mühiti və folkloru haqqında slayd vasitəsilə ətraflı məlumat verib.

Lənkəran REM-in əməkdaşlarından şair Sərraf Talıb, Ağamir Cavad, yazıçı-publisist İltifat Əhmədov və Aqil Həsənov mövzu ətrafında fikir və mülahizələrini bölüşüblər.

Tədbiri yekunlaşdıran Mərkəzin direktoru Mehman Əliyev Tural Adışirinə hədiyyə etdiyi kitabları və çıxışına görə minnətdarlığını bildirib, Şəki və Lənkəran bölgəsi arasında ədəbi əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

"Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində ekskursiya

AMEA-nın Şəki REM və Şəki Dövlət Regional Kolleci birgə əməkdaşlığı ilə "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində tələbələrin Şəki REM-in təcrübə sahəsinə və Genefond bağına ekskursiyalarını təşkil edib.

Bitkilərin biomüxtəlifliyi və Genefond şöbəsinin baş aqronomu İlqar Seyidzadə tələbələri həm təcrübə sahəsi, həm də genefond bağı ilə tanış edib. O, bildirib ki, şimal-qərb bölgəsinin iqlim şəraiti üçün səciyyəvi olan və genefondunu təşkil edən mədəni bitkilərin yetişdirilməsi, onların yabani əcdadlarının genetik ehtiyatlarının qorunub saxlanması, elmi-tədqiqat, seleksiya işlərində istifadə edilməsi kimi vacib məsələlərin icrası Şəki REM-in fəaliyyət istiqamətinin əsas məqsədlərindəndir.

Heydər Əliyev: dünya sivilizasiyasında elit şəxsiyyət

AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun direktorunun müşaviri filologiya elmləri doktoru Əlizadə Əsgərlinin "Heydər Əliyev: dünya sivilizasiyasında elit şəxsiyyət" kitabı çap olunub. Kitab Ədəbiyyat İnstitutunun Elmi Şurasının 22 iyun 2023-cü il tarixli 4 sayılı qərarı ilə nəşr edilib.

Kitabın elmi redaktoru, həmçinin "Heydər Əliyevin dövlətçilik təlimi və müasir dünya" adlı "Ön söz"ün müəllifi AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyliydir. Rəyçiləri fəlsəfə elmləri doktoru, professor Rahid Ulusel və filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aygün Bağırılıdır.

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr edilən kitab zəngin faktlara, informasiyalara əsaslanıb və onun dünyadakı nadir şəxsiyyətini, dühasını təəssüm etdirib. Kitabda dünya sivilizasiyasının reallıqları, onu şərtləndirən və formalaşdıran amillər göstərilib, siyasət, diplomatiya, liderlik, iqtisadiyyat, mədəniyyət sahəsində Ümummilli Liderin Şərq və Qərb sivilizasiyalarına verdiyi töhfələr, dünyanın tarixi-siyasi şəxsiyyətlərinin ona verdikləri bəşəri qiymət təəssüm olunub. Kitabda qurucu və yaradıcı milli lider İlham Əliyevin siyasi irs və varislik sahəsində tarixi uğurları, əməli fəaliyyətinə verilən qiymət və haqqında söylənilən dəyərli fikirlər ümumiləşdirilib.

Kitab Giriş, "Liderlik missiyası: şəxsiyyət, dövlət və cəmiyyət", "Azərbaycanda qovuşan Şərq və Qərb sivilizasiyaları", "Türk dünyası: sivilizasiyaların dialoqu", "Mədəniyyət siyasəti: sivilizasiyaların milliliyi və bəşəriyyəti", "Heydər Əliyevin fenomen şəxsiyyəti Azərbaycanın elmi-filoloji, bədii-ictimai fikrində" fəsillərindən və üç dildə xülasədən ibarətdir.

Avropada türkologiya

AMEA-nın akademik Ziya Bünyadov adına Şərqsünaslıq İnstitutunun Elmi Şurasının qərarı ilə "Avropada türkologiya (I hissə)" adlı yeni kitab dərc olunub.

Kitabda Avropanın Almaniya, Finlandiya, Macarıstan, Avstriya, Danimarka, Fransa, İsveç, İtaliya, Rumıniya və Polşa dövlətlərində XIX əsrdən başlayaraq 1975-ci ilə kimi olan dövrdə şərqsünaslığın bir qolu olan türkologiya sahəsində fəaliyyət göstərmiş və hal-hazırda fəaliyyətini davam etdirən kafedralar, elmi - tədqiqat mərkəzləri və cəmiyyətlər haqqında yığcam məlumatlar təqdim olunmuşdur. Bundan əlavə, əsərdə adı çəkilən ölkələrdə yaşayıb-yaratmış məşhur türkoloqların tərcümeyi-halları və əsərlərinin adları da öz əksini tapmışdır. Kitabda sadalananlarla yanaşı, Avropada türkologiyaya dair nəşr edilmiş jurnalların siyahısı ölkələr üzrə qeyd edilmişdir. Kitab 1977-ci ildə Türkiyə Respublikasının Ankara şəhərində İsmayıl Soysal və Mihin Eren tərəfindən hazırlanmış və nəşr edilmiş "Türk incələmələri yapan kuruluşlar" (Kılavuz) əsərinin əsasında tərtib olunmuşdur. Kitab tədqiqatçılar və elmi işçilər üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Qeyd edək ki, yeni nəşrin tərtibçisi AMEA-nın akademik Ziya Bünyadov adına Şərqsünaslıq İnstitutunun böyük elmi işçisi Mirzə Ənsərlı, redaktoru tarix üzrə fəlsəfə doktoru Namiq Məmmədov, rəyçiləri tarix üzrə fəlsəfə doktoru dosent Güllər Qafarlı, tarix üzrə fəlsəfə doktorları Yaşxanım Nəsirova və Zülfüyyə Vəliyeva - Önləndir.

Ədəbi-bədii dil və dilçilik araşdırmaları

AMEA-nın Naxçıvan Bölməsi İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun Dilçilik şöbəsinin aparıcı elmi işçisi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Zülfüyyə İsmayılın "Ədəbi-bədii dil və dilçilik araşdırmaları" adlı üçcildliyinin sonuncu cildi çapdan çıxıb.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illik yubileyinə ithaf olunan kitab AMEA Naxçıvan Bölməsi Rəyasət Heyətinin qərarı ilə, AMEA-nın müxbir üzvü Əbülfəz Quliyevin elmi redaktorluğu, dosentlər Firudin Rzayev və Aytən Cəfərovanın rəyləri əsasında nəşr olunub.

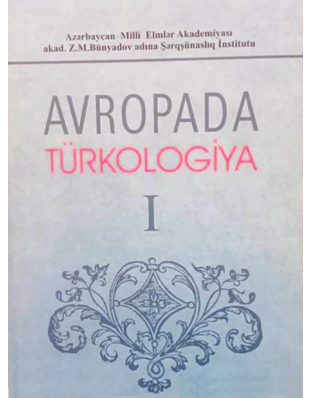
Azərbaycan dilinin və dilçiliyinin aktual mövzularını özündə ehtiva edən kitab "Heydər Əliyev və Azərbaycan dili məsələləri" adlı "Ön söz" xarakterli məqalə ilə başlayır. Burada Ulu Öndərin siyasi-ideoloji fəaliyyətində dil siyasətinin yerindən, ana dilimizin həm ümumxalq dili, həm də dövlət dili kimi inkişafında Heydər Əliyevin müstəsna rolundan bəhs olunur. Kompleks şəkildə həyata keçirilən dil siyasətinin mahiyyəti, imzalanmış mühüm dövlət sənədləri, əldə olunan uğurlar diqqətə çatdırılır.

Kitab iki bölmədən ibarətdir. İlk bölmə "Ədəbi dil və bədii düşüncə" adlanır. Burada daim elmi axtarışda olan və bunu uğurla reallaşdıran alimimiz Ədəbiyyatımızın seçilən simalarından Mahirə Hüseynova, Cəfər Cəfərov, Hüseyn Razi, Kəmal Ağayeva, Alməmməd Eldaroglu və Qafar Qərib yaradıcılığının dil-üslub xüsusiyyətlərinin geniş təhlil olunduğu məqalələri yer alıb.

"Dilçilik elmimiz: ustadlar və yeni nəsillər" adlı ikinci bölmədə isə Azərbaycan dilçilik elminə adını böyük həflərlə yazdıran dilçi alimlərimizlə yanaşı, bu irsə töhfələr verən yeni nəsillərin elmi yaradıcılıq yoluna nəzər yetirilib.

Kitabdakı məqalələrin ərsəyə gəlməsində ümumilikdə 150-ə yaxın mənəbdən istifadə olunub.

Qeyd edək ki, "Ədəbi-bədii dil və dilçilik araşdırmaları" üçcildliyinin I, II cildləri müvafiq olaraq 2020 və 2022-ci illərdə çap olunub. Əsər ali məktəblərin filologiya fakültələrində bir sıra əsas və seçmə fənlərin, Azərbaycan ədəbi dili, dilçilik tarixinin tədrisində faydalı mənbədir.

İmpakt faktorlu jurnalda Azərbaycanın global dialoq modeli mövzusu

22 fevral 2024-cü il tarixində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyətinin 10/8 nömrəli "AMEA əməkdaşlarının impakt faktorlu jurnallarda nəşr olunan məqalələrə görə mükafatların verilməsi haqqında" qərarı humanitar və ictimai elmlər üzrə alim və mütəxəssislərin stimullaşdırılmasına istiqamətləndirilmişdir. Belə ki, uzun illər ölkəmizdə humanitar və ictimai elmlər istiqamətində alim və mütəxəssislərin elmi məqalə, tezis, kitab hissələrinin və s. elmi məhsulların beynəlxalq bazalarda indeksləşən jurnallarda dərc olunması müxtəlif səbəblərdən irəli gələrək müvafiq səviyyəyə çatmamışdır.

obyektiv və subyektiv səbəbləri vardır. Necə oldu ki, Siz kulturologiya üzrə nüfuzlu beynəlxalq elmi bazada indeksləşən jurnalda dərc olunmağa nail oldunuz?

- Təşəkkür edirəm. Siz sualınızda humanitar və ictimai elm sahəsi mütəxəssisləri üçün olduqca aktual olan bir məsələyə toxunmuşunuz. İmpakt faktorlu jurnalda dərc olunmağa həvəs göstərməyimin əsas səbəbi Azərbaycan intellektuallarının global ideyalar dialoquna verdiyi töhfəni dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq və eyni zamanda Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün tədqiqatdan alınan əsas elmi nəticələrinin dərc olunması zərurətindən irəli gəlir. Belə ki, hazırda "Şərq kulturologiyası" global ideyalar dialoqunda mövzusunda dissertasiya üzərində çalışıram, Həmin məqalə uzun müddət apardığım araşdırmaların, bu istiqamətdə müaliyə və müqayisəli təhlillərimin nəticəsidir. Onu da qeyd edim ki, bu gün impakt faktorlu jurnalda dərc olunmaq həm asan və eyni zamanda çox çətindir. İşin asan tərəfi ondan ibarətdir ki, informasiya və sürətli internet dövründə "Web of Science", "Scopus", "Springer" kimi global məlumatlar bazasına daxil olan jurnallar barədə informasiya əldə etmək, gərəkli olan elm sahəsi üzrə indeksləşən jurnalları seçmək, daha sonra jurnalların saytlarına daxil olaraq birbaşa məqaləni redaksiyaya təqdim etmək üçün geniş imkanlar vardır. İşin çətin tərəfi isə məhz məqalənin dərc olunması üçün profil üzrə uyğun jurnalın müəyyən edilmişindən sonra başlanır. Zənimcə, burada ən əsas çətinlik xarici dili bilmə səviyyəsi, xüsusilə də təmsil etdiyim elmi bilik sahəsinin spesifik terminlərinin və anlayışlarının həmin dildə yerində işlədilməsi və məqalənin hər jurnalın siyasətinə uyğun akademik yazı üslubundan istifadə etmək bacarıqları həllədiçi rol oynayır. Tərtibat qaydalarına uyğun olan məqalə daha sonra resenziya mərhələsindən keçir. Bu mərhələdə məqalə redaksiyaya olduqca maraqlı görünsə belə ciddi, bəzən hətta gizli ikili resenziyaya göndərilir. Qeyd edim ki, heç də hər zaman müəllifin mövqeyi, məsələyə yanaşması, onun şərh və təhlil səviyyəsi rəyini qane etmir və məqalə təkrar-təkrar düzəliş olunmaq üçün geri göndərilir. Düzəlişlər rəyini və redaksiya heyətini qane etdikdən sonra məqalə jurnalda çap üçün növbəyə salınır, bu barədə digər mərhələlərdə olduğu kimi elektron bildiriş jurnalın saytında açılan şəxsi kabinetə daxil olur.

- Siz global dialoqun Azərbaycan modelinin araşdırılmasına həsr olunan "XXI əsrdə Azərbaycan intellektuallarının kulturologiyası" adlı məqalənizi redaksiyaya təqdim edərkən hansı çətinliklərlə rastlaşdınız?

- Məqalənin mövzusu Azərbaycan intellektuallarının dünya ictimaiyyətinə təklif etdiyi multikultural dəyərlərə arxalanan alternativ

harmonik birləşmə modeli olduğundan həm maraqla, həm də eyni zamanda da gizli rəyçi tərəfindən qısqanclıq ilə qarşılandı. İlk növbədə, gizli rəyçi mövzunun aktual və zəruru olduğunu bildirsə də rəyində qırmızı xətlə aşağıdakı irad izlənilirdi: "Sübut edin ki, həqiqətən də Azərbaycanda multikulturalizm var? Deyilənlərlə əməldə olunanlar bəzən bəzənmi?" Görünür ki, məqalədə Azərbaycanda mədəniyyətlərarası dialoq və multikultural cəmiyyətin formalaşması proseslərini şərtləndirən tədbirlərin müfəssəl şərhini versəm də belə, rəyçiyə bu kifayət etməmişdir. O, sadaladığım mexanizmlərin nə dərəcədə işlək olduğunu aydın olmamasını irad tutdu. Həmin iradı cavablandırmaq üçün ictimai-siyasi, elm və incəsənət xadimlərinin multikultural birləşməyə dəvət edən ideyalar ilə global dialoq və multikulturalizm prinsiplərini reallaşması arasında uyğunluğu elmi dəlillərlə nəzəri-metodoloji səviyyədə sübuta yetirməyə nail ola bildim.

- Azərbaycan zəka adamlarının multikultural dəyərlərə əsaslanan birləşmə və global dialoq modelinin unikallığını və yeniliyini hansı arqumentlərlə əsaslandırma bildiniz?

- İlk növbədə, araşdırmamın əsas məqsədindən çıxış edərək hədəfimi XXI əsrdə Azərbaycan intellektuallarının təklif etdikləri mədəniyyətlərarası dialoq modelinin dəqiq konseptual çərçivələrini müəyyən etmək idi. Global proseslər fonunda ölkəmizdə tolerant multikultural cəmiyyətin identikliyinə formalaşması barədə aydın təsəvvür yaratmaq akkulturasıya və inkulturasıya problemlərinin həlli mexanizmlərini araşdırmaq mümkün oldu. Bu məsələdə mədəniyyət mərkəzlərinin fəaliyyətinin və incəsənətdə bədii obrazlar vasitəsilə ideyaların ötürülməsi proseslərinin şərh mühim rol oynadı.

Bu gün Azərbaycan multikultural globallaşmanı dövlət səviyyəsində təşkilatlanmış şəkildə həyata keçirən ölkələr sırasında mühüm yer tutur. Multikulturalizmin prinsiplərini və müasir dünyada bu ideologiyanın təviiqinin zəruriliyini əsaslandıraraq, sanballı arqumentlər gətirərək həmin kontekstdə Azərbaycan humanitar elm nümayəndələrinin unikal mövqeyinin konseptual şərhini təqdim etdim. Elmi diskurs çərçivəsində "beynəlxalq identiklik", "vətəndaş identikliyi", "transmilli identiklik" anlayışlarının açılmasını sosio-mədəni reallıq aspektindən təhlil edərək Azərbaycan elm və mədəniyyət xadimlərinin mövqeyini aydın şəkildə nümayiş etdirməyə müvəffəq oldum.

- Elmi fəaliyyətinizdə uğur qazanan alimin başlıca müsbət insani keyfiyyətini nədə görürsünüz?

- Elmi fəaliyyətə ömrünü həsr etmiş insanın ən böyük uğuru həm digərlərini eşidib dinləmək bacarığına sahib olmaqda, həm də digərləri tərəfindən eşidilmiş olmaqdadır. Çünki hər bir kəs - istər alim, istər sivil vətəndaş, istər də global miqyasda sivilizasiyaların, müxtəlif mədəniyyətlərin və ya sadəcə iki insanın ünsiyyəti zamanı baş verdiyi informasiya mübadiləsi prosesində eşidilmək və dinlənmək arzusunda olur. Bu da tədqiqatçısı olduğunuz XXI əsrdə global ideyalar dialoqunun başlıca şəhətidir.

- Çox sağ olun. Sizə gələcək fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayırıq.

Müsaibəni apardı:
Rəfiqə AĞAKIŞIYEVA
Memarlıq və incəsənət
İnstitutunun İctimaiyyət və
Əlaqələr Şöbəsinin müdiri

ELAN-MÜSABİQƏ

"Ümummilli Lider Heydər Əliyevin dil siyasəti" mövzusunda elmi sessiya

8 may 2024-cü il tarixində saat 11:00-da AMEA-nın Dilçilik İnstitutunda Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 101 illiyinə həsr olunmuş "Ümummilli Lider Heydər Əliyevin dil siyasəti" mövzusunda elmi sessiya keçiriləcək.

Ünvan: Bakı ş., H.Cavid pr., 117, V mərtəbə

"Global iqlim dəyişmələri ilə əlaqədar ekosistemlərin fəaliyyətində baş verən pozuntular və onların aradan qaldırılması yolları" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans

11-12 iyun tarixlərində Elm və Təhsil Nazirliyinin, Zoologiya İnstitutunun və Ümumdünya Təbiəti Mühafizə Fondunun (WWF) Azərbaycan nümayəndəliyinin birgə təşkilatçılığı ilə "Global iqlim dəyişmələri ilə əlaqədar ekosistemlərin fəaliyyətində baş verən pozuntular və onların aradan qaldırılması yolları" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçiriləcək.

Konfransla bağlı ətraflı məlumatı <https://zoologiya.az/az/news/2624> linki vasitəsilə əldə edə bilərsiniz

Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutu

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutu vakant olan aşağıdakı vəzifəni tutmaq üçün müsabiqə elan edir.

"Proteomiks" beynəlxalq laboratoriyası üzrə: laboratoriya müdiri vəzifəsi - 1 yer.

Müsabiqədə biologiya üzrə fəlsəfə və ya elmlər doktoru elmi dərəcəsi olan elmi işçilər və ya müvafiq ixtisaslar üzrə təcrübəli mütəxəssislər iştirak edə bilərlər. Sənədlər müsabiqənin tələblərinə uyğun olaraq elan dərc edilən gündən etibarən 1 ay müddətində aşağıdakı ünvanla təqdim edilməlidir:

Ünvan: Az 1073, Bakı şəh., İzzət Nəbiyev, 11
Telefon: (+994 12) 538 11 64
E-mail: d.aliyeva@imbb.science.az

Çin yeni texnologiya əsasında beyin çipini təqdim edib

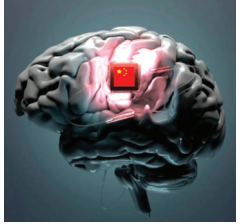
Çin dövlət tərəfindən dəstəklənən özəl şirkət cümə axşamı günü İlon Maskın "Neuralink" startapı tərəfindən hazırlanmış texnologiyaya bənzər beyin çipini təqdim edib.

"Beijing Xinzhi Neurotechnology" şirkəti "Neucyber" adlı beyin-kompüter interfeysi (BCI) implantı hazırlayıb. Yeni implant meymun üzərində sınaqdan keçirilib. Çin şirkəti texnologiyanın müstəqil şəkildə inkişaf etdirildiyini və ölkənin ilk yüksək keyfiyyətli invaziv BCI-yə malik olduğunu bildirib.

"Qichacha" korporativ məlumat bazasına görə, "Xinzhi Neurotechnology" şirkətinin nəzarət səhmdarı Pekin bələdiyyəsinin dövlət aktivlərinin tənzimləyicisidir.

Çinli alimlər və Sinxua agentliyi İlon Maskın beyin çipinin işə salınmasından bəhs etməsə də, bu yeni məhsulun Pekində keçirilən illik texnoloji əsaslı Jonquancun Forumunda nümayişi Çinin "Neuralink" şəbəkəsini ələ keçirmək məqsədini vurğulayıb.

Bu proses Çinin Sənaye və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin keçirilən Jonquancun Forumunda BCI texnologiyasını mühüm müvafiq inkişaf edən texnologiya kimi təsnif etməsindən sonra başlayıb.

Redaksiya heyəti:

İsa Həbibbəyli, Arif Həşimov, Dilqəm Tağıyev, İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rəşad Əliyev, Tofiq Nağıyev, İradə Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, Cəmil Əliyev, İsmayıl Hacıyev, Fuad Əliyev

Baş redaktor: Ağahüseyn Şükürov

Ünvan: AZ 1001, Bakı, İstiqlaliyyət küçəsi 30.
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Tiraj: 2000

НАУКА

Сила в науке...
Низами Гянджеви

ELLM
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

SCIENCE
Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

Орган Президиума Национальной академии наук Азербайджана

№ 15 (1412)

Пятница, 3 мая 2024 года

Газета выходит с 1984 года

Дарящие свет и надежду

В НАНА почтили память общенационального лидера Гейдара Алиева и выдающегося офтальмолога академика Зарифы Алиевой

29 апреля состоялось открытие чемпионата молодых ученых и специалистов Академии наук по футболу, который проводится между научными учреждениями НАНА при организации Свободного профессионального союза (СПС) и Совета молодых ученых и специалистов Академии наук.

В церемонии открытия чемпионата, который посвящен 101-й годовщине со дня рождения общенационального лидера Гейдара Алиева, приняли участие президент НАНА академик Иса Габибейли, заместитель председателя Конфедерации профсоюзов Азербайджана (КПА) Джаваншир Алхасов, председатель СПС НАНА доктор философии по политическим наукам Сянан Гасанов, председатели профсоюзов и молодые ученые научных учреждений Академии наук.

В духе независимой государственности

В своем выступлении на церемонии открытия, которая состоялась на стадионе, расположенном в Академгородке, академик Иса Габибейли сообщил, что чемпионат по футболу, который проводится традиционно накануне дня рождения великого лидера, является очередным выражением глубокого почтения молодых ученых и специалистов НАНА к памяти общенационального лидера. Академик добавил, что чемпионат

по футболу, хотя и является спортивным состязанием, нацелен на формирование молодого поколения в духе независимой государственности и азербайджанства.

Сказав, что сегодня Азербайджанское государство продолжает свой путь в свете идей великого лидера, руководитель НАНА отметил, что под руководством Президента Ильхама Алиева наша страна, имеющая многовековую историю, переживает свой расцвет. Академик Иса Габибейли подчеркнул, что блестящая Победа, одержанная в 44-дневной Отечественной войне благодаря "Железному кулаку" Верховного главнокомандующего и нашей героической армии, а также полное обеспечение государственного суверенитета в ходе успешных антитеррористических мероприятий, длившихся менее суток, поднятие Государственного флага в Ханкенди и других освобожденных от оккупации территориях, исторический парад в Ханкенди, освобождение четырех сел Газахского района, досрочный вывод российских миротворцев из страны - все эти важнейшие достижения в современной истории непосредственно связаны с именем Президента Ильхама Алиева.

Эти исторические события эпохи Гейдара Алиева и Ильхама Алиева, продолжил далее руководитель НАНА, которые золотыми буквами вписаны в историю, призывают нас проводить спортивные состязания в превосходном расположении духа.

Призыв к борьбе, решительности, победе

Глава НАНА также подчеркнул, что футбол - это великая культура, которая оказывает положительное влияние на мировоззрение всех, кто интересуется данной сферой, и пожелал успехов всем участникам чемпионата и объявил турнир открытым.

Затем выступил заместитель председателя КПА Джаваншир Алхасов, который поприветствовал все команды от имени президента Конфедерации Саггара Мохбальева. Сказав, что НАНА поддерживает тесные связи с КПА, Джаваншир Алхасов поблагодарил академика Габибейли за сотрудничество и подчеркнул, что под руководством Ильхама Алиева Азербайджан переживает дни Победы, каждый гражданин нашей страны гордится главой нашего государства.

В своем выступлении председатель СПС НАНА доктор философии по политическим наукам Сянан Гасанов поблагодарил академика Габибейли за поддержку и внимание к деятельности СПС. Сказав, что футбол и спорт в целом призывает каждого к борьбе, решительности, победе, Сянан Гасанов пожелал нашему народу новых побед.

После этого был дан старт чемпионату по футболу.

Еще одно знаменательное событие уходящей недели - Республиканская научно-практическая конференция "Образ растений в классической диванной литературе", посвященная 101-й годовщине со дня рождения академика Зари-

фы Алиевой и Году солидарности во имя зеленого мира, которая состоялась в Институте рукописей им.М.Физули (ИР) НАНА.

Мероприятие прошло при совместной организации институтских отделов исследования рукописей тюркского мира и исследования тюркоязычных рукописей.

Вначале в Экспозиционном зале ИР была продемонстрирована выставка "Природные мотивы и ботанические элементы в рукописях", подготовленная отделом научной экспозиции и представления рукописей.

Во имя зеленого мира

На выставке гости ознакомились с миниатюрами, в которых представлены иллюстрации к поэмам гениального Низами, иллюстрированным альбомом стихов Хуршидбану Натаван под названием "Цветочная тетрадь", миниатюрами Фахрадина Али к произведениям Физули и рядом других ценных рукописных экземпляров.

В Экспозиционном зале также была продемонстрирована выставка образцов прикладного искусства с концепцией "Цветок", на которой были представлены ручные работы сотрудников Института рукописей.

После ознакомления с выставкой конференция начала свою работу.

Открыв пленарное заседание вступительной речью, академик Иса Габибейли сообщил, что конференция, посвященная 101-й годовщине со дня рождения выдающегося ученого-офтальмолога академика Зарифы ханым Алиевой и Году солидарности во имя зеленого мира, охватывает тему, отличающуюся своей оригинальностью и актуальностью.

Руководитель НАНА отметил, что академик Зарифа Алиева обладала широким кругозором и являлась примером для азербайджанских женщин, и подчеркнул, что научные труды академика были переведены на многие языки мира и внесли весомую лепту в подготовку нового поколения ученых-офтальмологов.

В своем выступлении директор ИР академик Теймур Керимли сообщил, что конференция организована также в соответствии с Распоряжением главы государства об объявлении 2024 года в Азербайджане Годом солидарности во имя зеленого мира.

Отметив, что Зарифа ханым Алиева, которая прошла славный путь от рядового врача до академика, обладала богатой духовностью и была истинным интеллигентом, академик подчеркнул, что своей многогранной научной деятельностью она внесла важный вклад в развитие медицинской науки в Азербайджане, ее научные труды и успехи занимают особое место в истории отечественной медицины.

(продолжение на стр. 10)

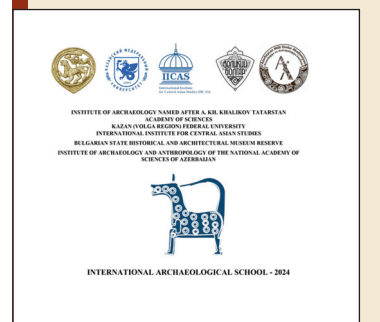
Фундаментальная идея безопасности

стр. 10 ⇨

В контексте литературных связей

стр. 11 ⇨

Достижения и вызовы

стр. 12 ⇨

Основа всех экосистем

стр. 12 ⇨

Фундаментальная идея безопасности

Ильхам Алиев - историческая личность, которая вершит добро на долгие годы вперед

Начало и первая четверть XXI века вошли в историю Азербайджанского государства сложными и судьбоносными историческими событиями. Одно из них - вторая Карабахская война, положившая конец жестокой несправедливости, совершенной соседней Арменией.

Дорога к успеху, принесшая освобождение Карабаха - это дорога испытаний для наших военных и духовных возможностей для всего азербайджанского народа, и прежде всего, для мудрой и дальновидной деятельности Президента Ильхама Алиева.

Годами в нашей стране вынашивался план справедливой войны - подготовка военных кадров, современная боевая техника, отработанные планы победоносного наступления. Глубоко продуманные тактические операции Национальной армии, освободившей наши земли от оккупации, восстановление исторической справедливости вызвали и сегодня вызывают ощущение радости и гордости в сердце каждого азербайджанца независимо от места проживания, этнической и религиозной принадлежности.

Об идеологии миротворчества

Письма поддержки к нам шли из Ташкента и Бишкека, Москвы и Мельбурна, Оттавы и Парижа, Лондона и Стамбула. В мыслях и в

сердце теплилась ответственная и сложная задача каждый день гнать фашистски настроенных захватчиков с родных земель Карабаха.

Невольно на ум приходят слова древнего античного философа Фалеса: "Мы верим, что в наших сокровенных помыслах присутствует воля небес". Да, у Ильхама Алиева также в построенной им дальновидной и мудрой цели всегда присутствовала и присутствует "воля небес".

Стратегически направленная на мирное сотрудничество идеология главы нашего государства на глазах мировой общественности формировала историческую личность XXI века. В основе идеологии миротворчества Ильхама Алиева заложена фундаментальная идея обезопасить мирную жизнь как своего на-

рода, так и жизнь всех людей на Земле. Сегодня эти идеи нашего Президента звучат не только в его призывах и речах: идеи мирного существования на всей планете нашли свое глубокое отражение в практической деятельности Международной организации "Движения неприсоединения", в которой Ильхам Алиев несколько последних лет избирается президентом, подтверждая глубокие корни истории международных отношений, которые и сегодня являются мировоззренческой базой Президента Азербайджана.

Мудрая и дальновидная политика в сфере международных отношений, которую проводит Ильхам Алиев - это так называемое согласованное многообразие, условие мирного развития и дальнейшего

совершенствования государственных отношений на планете Земля.

Согласованное многообразие ведущих стран восточного и европейского мира, заложенное в международной идеологии главы нашего государства, - это фактически призыв, обращение к политикам мира остановить войны, предупредить межгосударственные конфликты. Техногенная цивилизация, используя технологию массовой культуры, все стремительнее направляет человечество к неуправляемому хаосу. Погибают дети и молодежь воюющих стран - будущее человечества.

Политическая дальновидность стратега

Идеология же мирного сотрудничества Ильхама Алиева направлена на активизацию мирных идей на планете, а творческая направленность в рамках международных отношений способствует строительству этих отношений с перспективой на устойчивое и мирное созидание в межгосударственных отношениях. Политическая дальновидность стратега Ильхама Алиева сегодня создала условия для прозрачной деятельности с развитыми и развивающимися государствами. Эта дальновидная политика способствует развитию важных контактов и возникновению климата доверия в международных отношениях.

Идеология миротворчества Ильхама Алиева как исторической личности выстраивается на основе

взаимодействия и сотрудничества по единым установленным правилам, зафиксированным в рамках норм и правил международного права. Идеология миротворчества в современных условиях является, можно сказать, сердцевинной, узловой идеей международных отношений миротворчества. Базовые принципы международного права, основанные на признании территориальной целостности и взаимовыгодных региональных перспективах, неизменно являются неотъемлемой частью идеологии миротворчества в международных отношениях.

Дальновидность исторической личности нашего Президента как стратегически направленная цель связана с вопросами современной деятельности в сфере международных отношений. И потому с уверенностью можно отметить, что историческая личность вершит добро на дорогах будущего мира. Политическая и дипломатическая активность, общественная и гражданская активность не спадала за все время Отечественной войны в Карабахе, и сегодня многоаспектная политическая активность Президента Ильхама Алиева продолжается на международном уровне, в его идеологии миротворчества.

Рафига АЗИМОВА,
профессор Института философии и социологии НАНА

Дарящие свет и надежду

В НАНА почтили память общенационального лидера Гейдара Алиева и выдающегося офтальмолога академика Зарифы Алиевой

(начало на стр. 9)

"Когда речь заходит о Зарифе Алиевой, перед глазами встает образ настоящей азербайджанской женщины, верной спутницы жизни и самоотверженной матери", - заключил академик.

Затем на конференции были заслушаны доклады. В своих выступлениях председатель Государственного комитета по делам семьи, женщин и детей Азербайджана Бахар Мурадова, вице-президент НАНА академик Ирада Гусейнова, заведующий кафедрой офтальмологии Азербайджанского медицинского университета доктор медицинских наук, профессор Паша Гальбинур, депутаты Милли Меджлиса доктор философии по истории Малахат Ибрагимгъзы и доктор философии по физико-математическим наукам Фатма Йылдырым, заведующая отделом исследования рукописей тюркского мира Института рукописей имени Мухаммеда Физули НАНА доктор филологических наук, доцент Айгюль Гаджиева говорили о содержательном и многогранном жизненном пути Зарифы Алиевой, ее вкладе в развитие азербайджанского общества.

Подчеркивалось, что общественную деятельность академика сегодня успешно продолжает первый вице-президент нашей страны, президент Фонда Гейдара Алиева Мехрибан Алиева.

Далее конференция продолжила свою работу выступлениями, посвященными заслушанным докладам.

Научный семинар с международным участием на тему "Зеленая энергия и проблемы зеленой экономики" - мероприятие, состоявшееся в рамках Годом солидарности во имя зеленого мира. Оно состоялось при совместной организации Президиума НАНА и Института молекулярной

биологии и биотехнологий Министерства науки и образования в Малом актовом зале института.

В рамках знаменательного года

На семинаре обсуждались такие вопросы, как космическая роль зеленого мира в развитии общества, зеленая энергия и проблемы окружающей среды, технологические тренды в области возобновляемой энергии, биотопливо и водородная экономика, технологии возобновляемой энергии и их влияние на социально-экономическое развитие общества и т.д.

Мероприятие вступительным словом открыл президент НАНА академик Иса Габибейли. Сказав, что по Распоряжению Президента Азербайджана Ильхама Алиева от 25 декабря 2023 года текущий год объявлен в нашей стране Годом солидарности во имя зеленого мира, академик сообщил, что в связи с этим уже состоялось несколько соответствующих мероприятий, в том числе конференция "Сохраним наш зеленый мир", которая прошла пер-

вого марта при совместной организации Президиума НАНА и ИМББ, и конференция "Зеленый рост и устойчивое развитие", состоявшаяся четвертого апреля при совместной организации НАНА, институтов физики и физиологии имени академика Абдуллы Гараева Министерства науки и образования.

Руководитель НАНА отметил, что сегодняшний семинар является очередным важным мероприятием в рамках указанного распоряжения.

Подчеркнув, что оздоровление окружающей среды является одним из приоритетов государственной политики в Азербайджане, академик Габибейли рассказал о значении проведения в нашей стране такого мероприятия глобального масштаба, как 29-ая сессия Конференции сторон Рамочной конвенции ООН об изменении климата (COP29). Глава НАНА заявил, что решение о проведении COP29 в Баку, которое станет историческим событием, - свидетельство признания авторитета Азербайджана и личного авторитета его лидера со стороны мирового сообщества.

Затем выступили заместитель директора Государственного агентства

по науке и высшему образованию Министерства науки и образования Азербайджана член-корреспондент НАНА Аминага Садыгов, вице-президент НАНА академик Дильгам Тагиев, советник министра экологии и природных ресурсов Расим Саггарзаде, которые поделились своими мыслями о "зеленом мире", изменении климата, "зеленой энергии", "зеленой экономике" и пожелали успехов работе семинара.

Объединить на единой платформе

В своем выступлении вице-президент НАНА академик Ирада Гусейнова сообщила, что сохранение зеленого покрова земного шара, экологического баланса и биоразнообразия является одной из наиболее актуальных глобальных проблем современности. Она также отметила, что реализация мероприятий, нацеленных на решение этой проблемы, переход на еще большее использование "зеленой энергии", позволяющей уменьшить эмиссию углекислого газа в атмосферу, - одно из важнейших

направлений государственной политики в Азербайджане, основу которой заложил общенациональный лидер Гейдар Алиев, а затем продолжил и еще больше развил Президент Ильхам Алиев.

Сказав, что один из пяти национальных приоритетов социального-экономического развития Азербайджана до 2030 года определен как "страна с чистой окружающей средой и зеленым ростом", оратор добавила, что в соответствии с этим приоритетом ведется работа по оздоровлению окружающей среды, восстановлению и увеличению озеленений, обеспечению эффективного использования экологически чистых и устойчивых источников энергии.

Кроме того, Азербайджан поставил цель сократить до 2030 года по сравнению с базовым (1990) годом эмиссии парниковых газов на 35 процентов, а до 2050 года - на 40 процентов. Академик Ирада Гусейнова сообщила, что, наряду с COP29, в текущем году в нашей стране пройдут также 19-ая сессия Встречи сторон Киотского протокола и 6-ая сессия Встречи сторон Парижского соглашения.

Вице-президент НАНА подчеркнула, что целью сегодняшнего научного семинара на тему "Зеленая энергия и проблемы зеленой экономики" является объединение занятых в соответствующих сферах специалистов на единой платформе, демонстрация научно-методических и технических успехов, новых подходов в сфере создания и применения экологически чистых энергетических технологий, обмен опытом, обсуждение теоретико-фундаментальных и научно-практических аспектов проблемы и перспектив дальнейшего сотрудничества.

Далее были заслушаны научные доклады, а также озвучены ответы на многочисленные вопросы.

Управлять на высоком уровне

Состоялось очередное заседание Совета директоров НАНА

В мероприятии приняли участие президент НАНА академик Иса Габибейли, члены Президиума НАНА, заведующие отделами аппарата Президиума, ученые секретари служб вице-президентов, директора и ученые секретари научных учреждений и организаций.

Открыв мероприятие вступительной речью, академик Иса Габибейли подчеркнул значение заседания Совета директоров в организации управления в НАНА на высоком уровне и обсуждении актуальных для научных учреждений вопросов.

В своем выступлении "Об организации электронного документооборота в НАНА" академик Габибейли сообщил, что развитие данной сферы, созданной в системе Академии наук впервые, начато с аппарата президиума, уже обновлена техническая инфраструктура, для соответствующих подразделений аппарата приобретены компьютеры и ноутбуки нового поколения, сетевое оборудование Cisco, обновлены оптические кабели здания, а в течение ближайших месяцев аппарат Президиума НАНА подключится к электронному документообороту республики.

Проекты обновляемой НАНА

Академик Иса Габибейли также отметил, что организация электронного документооборота является частью электронного движения в НАНА, и вскоре данная система будет построена во всех научных учреждениях и организациях Академии наук.

Руководитель НАНА подчеркнул, что продолжают работы по включению научных журналов Академии наук в реестр электронной базы "DergiPark" Национальной академической сети и информационного центра (ULAKBİM) Совета по научно-технологическим исследованиям Турции (TÜBİTAK).

Кроме того, прошли семинары для сотрудников 17-ти изданий НАНА, которые соответствуют требованиям ULAKBİM, а журнал Института литературы имени Низами Гянджеви НАНА "Сравнительное литературоведение" уже включен в реестр электронной базы "DergiPark".

Академик Иса Габибейли сообщил, что в обновляемой НАНА реализуются мероприятия, нацеленные на включение научных журналов Академии наук во всемирные научные базы мира, повышение показателей цитирования ученых, расширение использования академических социальных сетей, усиление позиций Азербайджана в Википедии, создание электронной

библиотеки и электронного архива в Центральной научной библиотеке и т.д.

Затем заведомо делопроизводства и протокола аппарата Президиума НАНА доктор философии по филологии Эсмер Алиева рассказала о текущем состоянии документооборота в аппарате Президиума и научных учреждениях НАНА.

Реализация на должном уровне

Специалист отметила, что руководимый ею отдел занимается регистрацией поступающих писем и документов, делопроизводством, а также информирует научные учреждения и организации о текущем за-

конодательстве и требованиях в сфере документооборота.

Заведомо сообщила, что за первые четыре месяца 2024 года в Академию наук поступили 605 документов и 68 обращений граждан, в связи с которыми на должном уровне были реализованы соответствующие мероприятия.

Докладчик привела статистику документов, поступивших в 2024 году в службу вице-президентов НАНА, отделы аппарата Президиума, научные учреждения и организации, региональные отделения и региональные научные центры НАНА, а также рассказала о соответствующем делопроизводстве.

В своем выступлении академик Иса Габибейли подчеркнул, что статистика в связи с документооборотом приводится в НАНА впервые, и отметил, что необходимо отвечать на поступающие документы своевременно в соответствии с законодательством, данная деятельность является составной частью делопроизводства и культуры управления.

Далее на заседании выступила заведомо человеческих ресурсов аппарата Президиума НАНА доктор философии по филологии Айнур Махмуд, которая рассказала о посещениях и положении дел в связи с отпусками, а также о важных вопросах, требующих своего решения.

В соответствии с требованиями рынка

В НАНА состоялся I Форум издателей Азербайджана

26 апреля в ЦНБ НАНА при организации Ассоциации издателей Азербайджана (ANAİB), Национальной академии наук Азербайджана (НАНА), Министерства культуры и Фонда развития образования состоялся I Форум издателей Азербайджана.

В мероприятии приняли участие президент НАНА академик Иса Габибейли, председатель парламентского комитета по культуре Фазиль Мустафа, председатель ANAİB, руководитель проекта Форума издателей и Дня чтения Шамиль Садиг, председатель правления Фонда развития образования Эльнур Насибов, глава Ассоциации полиграфистов и издательств Турции Мустафа Караполлоглу, директор Института имени Юнуса Эмре в Баку Сельджук Каракылыч, секретарь Союза писателей Азербайджана Салим Бабуллаоглу, депутаты Милли Меджлиса, директора и сотрудники издательских домов и др.

Сохраняя свои позиции

В своей вступительной речи академик Габибейли рассказал об истории и последствиях промышленных революций, а также сообщил, что ускоренное развитие технологий привело к появлению электронных книг и библиотек, однако традиционные книги смогли сохранить свои позиции, а в последние годы даже наблюдается их рост в книгообороте.

Руководитель НАНА также отметил, что люди, занятые в сфере книжного дела, должны действовать в соответствии с требованиями как реального, так и виртуального рынка, должны быть заинтересованы как в сохранении бумажных изданий, так и в развитии электронных книг.

Сказав, что в сфере развития электронных библиотек в Азербайджане имеются определенные проблемы, он подчеркнул, что в ряде случаев электронные каталоги именуемые электронными библиотеками, и добавил, что для выхода наших издателей и книжных домов на мировой рынок необходимо усовершенствовать данную сферу.

Повысить внимание к книге

Глава НАНА подчеркнул значимость проведения I Форума издателей Азербайджана в Академии наук и сообщил, что мероприятие внесет свою лепту в обсуждение и решение существующих проблем в области издательского дела, книжного менеджмента и т.д.

Затем выступил председатель ANAİB, руководитель проекта Форума издателей и Дня чтения Шамиль Садиг, который отметил, что I Форум издателей Азербайджана внесет важный вклад в своего рода отчетность частного издательского сектора, который начал развиваться в республике в период независимости, разработку предложений для реше-

ния общих проблем и обеспечение сетевизации для подготовки новых проектов.

Представив отчет Ассоциации издателей Азербайджана, Шамиль Садиг сообщил, что в настоящее время ассоциация объединяет 28 членов и играет важную роль в организации и систематизации издательского дела, налаживании межиздательских связей и участии в книжных фестивалях, которые проводятся в мире.

В своем выступлении председатель Милли Меджлиса по культуре Фазиль Мустафа отметил, что форум имеет особое значение для повышения внимания азербайджанского общества к книге, сегодня в республике имеются проблемы в сфере издательского дела, редактирования и корректурования, наблюдается нехватка читателей, и поэтому необходимо повысить интерес к чтению и расширить читательскую аудиторию.

День чтения-10

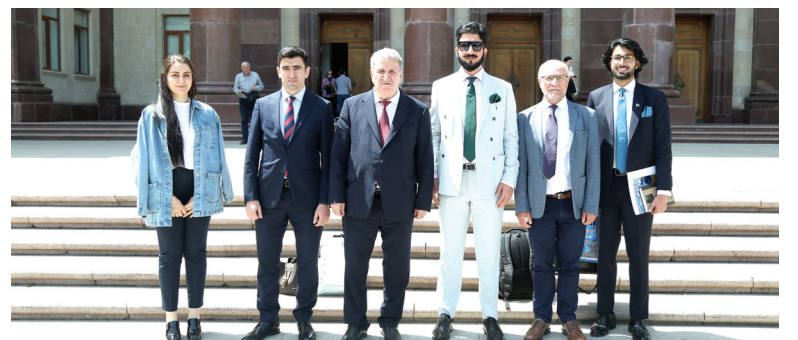
Чтобы повысить интерес к книге, продолжил председатель комитета, нужно сделать рекламу книг бесплатной, включить книги в категорию товаров первой необходимости, а также расширить культурную среду в регионах.

Отметим, что форум продолжил свою работу в формате панельных заседаний на темы: "Издательский менеджмент и книжный маркетинг", "Проблемы редактирования и перевода", "Авторские права и международное сотрудничество", "Оформление, дизайн и графика", "Детские издания и новый подход".

Кроме того, в рамках форума 27-28 апреля в Академгородке была организована выставка-ярмарка "День чтения-10". Выставка прошла при участии более 40 ведущих издательств и книжных домов страны, а также около 70-ти писателей и представителей интеллигенции. На книжном фестивале были организованы презентации, церемонии раздачи автографов, концертные программы, вечера поэзии, часы сказок и мастер-классы для детей.

В контексте литературных связей

Мухаммед Физули и Султан Баху: азербайджано-пакистанские литературные связи

29 апреля в Институте литературы имени Низами Гянджеви НАНА состоялась научная конференция "Мухаммед Физули и Султан Баху: азербайджано-пакистанские литературные связи".

Открыв мероприятие вступительным словом, президент НАНА, директор Института литературы академик Иса Габибейли рассказал о дружеских взаимоотношениях между Азербайджаном и Пакистаном, истории двусторонних научных связей и их развитии в настоящее время.

Академик сообщил, что сегодня в Пакистане глубоко изучаются жизнь и творчество классиков азербайджанской литературы, в данной сфере реализуются важные мероприятия. Он также подчеркнул: "В настоящее время исследователь наследия Низами Гянджеви доцент кафедры языка и литературы урду Лахорского государственного колледжа-университета Исламской Республики Пакистан доктор Сафер Хидар работает над книгой о Низами Гянджеви. До середины XX века Низами Гянджеви был известен в Европе и странах Востока как персидский поэт. Отрадно, что в последние годы и в Пакистане, и в Европе признают, что Низами Гянджеви - азербайджанский поэт".

Литературные параллели

Руководитель НАНА отметил, что в соответствии с Распоряжением Президента Азербайджана Ильхама Алиева "О проведении 530-летия гениального азербайджанского поэта Мухаммеда Физули" в Академии наук при участии представителей различных стран проходит череда мероприятий, посвященных великому классику.

Сказав, что литературно-философские и мистические взгляды поэта-суфия и мусульманского ученого Султана Баху,

который жил в XVII веке, по некоторым аспектам созвучны с творчеством Мухаммеда Физули, академик Габибейли добавил, что на конференции впервые будут проведены параллели в творчестве обоих классиков и выразил уверенность, что сегодняшнее мероприятие внесет весомый вклад в дальнейшее развитие и укрепление двусторонних научных и литературных связей.

Затем директор Мусульманского института Пакистана профессор Султан Ахмад Али Сахибзаде выступил с докладом "Творчество Мухаммеда Физули и Султана Баху в контексте азербайджано-пакистанских литературных связей", в котором говорилось об истории двусторонних связей и их развитии в настоящее время.

Далее доцент Лахорского государственного колледжа-университета доктор Сафер Хидар выступил с докладом "Отражение человеческого "Я" в мистической симфонии Султана Баху", заведующий отделом азербайджано-азиатских литературных связей Института литературы доктор филологических наук, профессор Бадирахан Ахмедли ("Азербайджано-пакистанские литературные связи: от прошлого к настоящему"), а профессор Брюссельского свободного университета (Vrije Universiteit Brussel) Филипп Хамбл поделился своими мыслями о творчестве двух мыслителей Востока.

На конференции также были заслушаны доклады замдиректора по научной работе Института философии и социологии доктора исторических наук Эйнуллы Мадатли (Взгляд на политические и культурные связи между Азербайджаном и Пакистаном в средние века"), доктора философии по филологии, доцента Закулы Байрамлы ("Мухаммед Физули и тюркский мир"), преподавателя факультета востоковедения БГУ Эльдosta Ибрагимова ("Воспитательные идеи в творчестве Хазрета Султана Баху").

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

President of ANAS, academician
Isa Habibbeyli met with
professor of Vrije Universiteit
Brussel Philippe Humbl

President of Azerbaijan National Academy of Sciences Isa Habibbeyli met with professor of Vrije Universiteit Brussel Philippe Humbl who is on a visit in Azerbaijan within the World Forum on Intercultural Dialogue to be held in Baku.

Saying that he is glad to see the guest at the academy, president of ANAS Isa Habibbeyli noted that professor Philippe Humbl is one of the main reporters of Forum on Intercultural Dialogue and he visited the academy at his own initiative.

Philippe Humbl had significant researches about Azerbaijan literature especially about Imamaddin Nasimi and had published books about these works.

"His researches about Nasimi show that the professor know the literature of Azerbaijan at high level. We express our gratitude to you for your works about Nasimi and showing him as Azerbaijani poet. All your works are of great importance for showing Europe that the great thinkers as Nizami, Nasimi and other poets are Azerbaijani poets", – said Isa Habibbeyli.

Philippe Humbl expressed his gratitude for being in ANAS, for hospitality and gave information about his researches at the conference.

At the end of the speeches the gifts were presented to both sides.

It should be mentioned that Philippe Humbl participated in the scientific conference on "Muhammad Fuzuli and Sultan Baho: literary relations between Azerbaijan and Pakistan" held on April 29 in Institute of Literature named after Nizami Ganjavi.

ДОСТИЖЕНИЯ И ВЫЗОВЫ

Студенты приглашаются в международную археологическую летнюю школу

Институт археологии и антропологии совместно с Институтом археологии Татарстана, Казанским федеральным университетом, Международным институтом центрально-азиатских исследований и Болгарским государственным историко-архитектурным музеем-заповедником приглашает студентов и молодых археологов принять участие в XI Международной археологической школе - 2024.

Первый этап проекта пройдет с 10 по 25 июля в Шамкире, а второй этап - с 13 по 26 августа в городе Болгар (РТ).

На занятиях в Шамкире будут организованы семинары и практические занятия по архитектурным сооружениям, полевой консервации и реставрации изделий из металла и керамики, 3D-моделированию археологических структур и находок. А в рамках второго этапа в Болгаре пройдут специальные занятия по палеоантропологии, археозоологии, археоботанике и палеогеологии.

По итогам летней школы будет организована Международная молодежная научно-практическая конференция "Междисциплинарные исследования в археологии: достижения и вызовы".

Основа всех экосистем

Знаменательные даты содействуют привлечению общества к благотворительной природоохранной деятельности

Марш парков (официальное название - Дни заповедников и национальных парков) - международная крупномасштабная природоохранная акция, которая проводится ежегодно для поддержки особо охраняемых природных территорий (ООПТ) - заповедников, национальных парков, заказников, памятников природы. Мероприятие начинается 22 апреля, в Международный день Матери-Земли, и длится семь дней.

Главной целью акции являются привлечение внимания властей, средств массовой информации, коммерческих организаций, да и просто всех жителей планеты, к проблемам охраняемых природных территорий, оказание им реальной практической помощи в сохранении и развитии заповедных мест, воспитание у подрастающего поколения чувства гордости за наше природное достояние и ответственности за его состояние, формирование позитивного отношения к живой природе, в сохранении которой важную роль играют ООПТ.

Эндемики Карабаха

Впервые это мероприятие состоялось в США в 1990 году, когда темой Дня Земли стали национальные парки. Спустя пять лет появились Дни заповедников и нацпарков, и сейчас марш проходит во многих странах, ежегодно в нем принимают участие сотни тысяч людей в более чем 200 государствах, в том числе и в Азербайджане, где координатором выступает Министерство экологии и природных ресурсов (МЭПР).

Во время этой акции проводятся "круглые столы", концерты, фестивали, конференции, экскурсии и т.д. Одно из таких мероприятий в рамках "Года солидарности во имя зеленого мира" - "круглый стол" в гибридном формате - ученые Института ботаники Министерства науки и образования (МНО) провели в Лачине - средней школе №2 и библиотеке "Симург". Темой мероприятия, в котором приняли участие не только ученые-ботаники, но и представители МНО, а также специалисты и эксперты, стало исследование биоразнообразия Восточного Зангезура и Карабаха.

Один из аспектов "круглого стола" - генеральный директор Института ботаники профессор Сайяра Ибадуллаева, открывшая мероприятие, в обучающем формате представила "Забытые рецепты народной медицины - За-

падный Азербайджан, Восточный Зангезур. Из воспоминаний карабахских общин", а также несколько буклетов и брошюр, содержащих информацию о более чем 100 лекарственных растениях, распространенных во флоре Азербайджана.

В ходе посещения ботаников Лачинского района состоялась экскурсия, во время которой ученые провели мониторинг распространения карабахской флоры, выявили редкие и эндемичные лекарственные растения, собрали образцы грибов и водорослей. Предполагается, что результаты этой работы будут отражены в книге "Флора Карабаха", выход которой ожидается в конце нынешнего года.

Азербайджанские ученые не первый год занимаются вопросами сохранения биоразнообразия. В последние годы - применяя инновационные подходы.

Надежда на устойчивое развитие

В течение последних десятилетий они занимаются определением видового состава растительного мира, ищут и находят сотни и тысячи новых для науки и флоры Кавказа и Азербайджана родов и видов растений, определяют новые места их распространения в отдельных ботанико-географических регионах республики.

После деокупации Карабаха для ботаников открылись широкие возможности в плане широкомасштабных исследований уникальной флоры региона. И сегодня ученые видят свою главную задачу в повышении интенсивности фундаментальных и прикладных исследований.

Победа в 44-дневной войне дала нам исторический шанс восстановить не только экономику региона, но и акцентировать свое внимание на беспрецедентном, чудовищном разбазаривании природных ресурсов Карабаха, ведь там оставались наши эндеми-

ки, из 42% растительного покрова 25% лесных территорий приходилось на долю бывших оккупированных земель. Это официальная статистика МЭПР.

После долгого перерыва появились, наконец, возможность и надежда на устойчивое развитие Карабахской зоны. Результаты многочисленных исследований свидетельствуют, что глобальное изменение климата привело к уменьшению биоразнообразия, ускорению процесса опустынивания и, как следствие, к уменьшению лесных площадей и лесных ресурсов. И это регулярно подтверждается результатами экспедиций, научных командировок, мониторинговых полевых исследований ботаников и дендрологов, ведь анализ биоразнообразия флоры, инвентаризация видов растений, распространенных в лесах, влияние изменения климата на биоразнообразие, изучение видового состава растений на участках, комплексное изучение ареалов изучаемых растений являются основными направлениями нескольких институтов МНО - ботаники, дендрологии, географии.

Вызвано изменением климата

К примеру, как рассказала нашему корреспонденту и.о. директора Института дендрологии доктор философии по биологии, доцент Минаре Гасанова, в лесах Большого и Малого Кавказа (высокогорье, среднегорье и низкогорье) сотрудники института изучают оценку воздействия изменения климата на увеличение выбросов CO₂, вызванное изменением климата.

"Высокогорья, - отметила она, - охватывают места высотой более 2500 м, сюда относятся: на Большом Кавказе - Главный Кавказский, Боковой хребты, на Малом Кавказе - Зангезурский, Муровдагский и боковые части Шахдагского хребта. Среднегорья распространены на большей части горных систем, в основном на высоте 1000-2500 м. Они отрезаны глубокими горными реками. А низкогорья высотой приблизительно от 200 м (Гобустан и Аджинорур) находятся на предгорных участках от 50 до 100 м".

Почти все живые организмы нуждаются в кислороде, который выделяется растениями, и потому зеленые насаждения по праву считаются основой всех экосистем. Лес - биологически устойчивая, жизнеспособная часть природы нашей планеты, и при разумном к нему отношении может вечно служить человеку. А Марш парков дает возможность каждому человеку открыть для себя особо охраняемые природные территории как уникальную часть национального природного достояния страны и своими конкретными действиями внести личный вклад в их сохранение и развитие. Леса, заповедники и национальные парки - это гордость и сокровищница природных богатств Азербайджана, и они вправе рассчитывать на внимание и поддержку всего общества.

Галия АЛИЕВА

Редакционная коллегия:

Иса Габибейли, Ариф Гашимов, Дильгам Тагиев, Ибрагим Гулиев, Наргиз Пашаева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев, Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Джамиль Алиев, Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Агагусейн Шукюров

Адрес: Баку, AZ 1001,
ул.Истиглалийят, 30, Президиум НАНА
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 2000